

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

21^E JAARGANG

WOENSDAG 22 JANUARI 1936

No. 1047

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M.-H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

ASSISTENT-REDACTEUR:

L. R. W. Soutendijk.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Leden en donateurs van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

	Blz.
HERSTEL VAN HET CREDIET DER HYPOTHEEKBRANKEN door J. J. Korndorffer	56
Sombere vooruitzichten voor de Nederlandsche industrie door C. J. P. Zaalberg	57
De regeling van het trustee-schap bij ter beurze geoteerde obligatieleningen door Mr. Jos. Gilissen	58
Beperking van de melkproductie en rationalisatie van het melkveehoudersbedrijf door Dr. D. Hoek	60
Het reederijbedrijf in 1935 door C. Vermey	61
Laagte-records in den rentestand door Prof. Dr. Julius Wolf	63
De Rijksmiddelen over December 1935	64
AANTEKENINGEN:	
De uitvoer van landbouwproducten uit Nederlandsch-Indië	65
De ontwikkeling van de kartelwetgeving in de wereld	65
De Nederlandsche kapitaalmarkt in 1935	67
Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek	67
Verslag van de commissie van voorbereiding voor de suikerregelingen 1936 in Ned.-Indië	68
INGEZONDEN STUKKEN:	
Eenzijdige techniekverlangzaming door Mr. W. J. L. van Es	69
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Prof. Dr. R. Glücksmann: Fremdenverkehrskunde ..	69
ONTVANGEN BOEKEN	69
MAANDCIJFERS:	
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen	69
Productie der Steenkolen, Bruinkolen- en Zoutmijnen	70
STATISTIEKEN	71—74
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

21 JANUARI 1936.

Zooals reeds eenigen tijd verwacht werd, is De Nederlandsche Bank er in het begin van deze week toe overgegaan haar disconto met een $\frac{1}{2}$ pCt. te verlagen. Met het oog op de emissie der Staatsleening en den toestand der geldmarkt was door sommigen een verlaging van een vol procent verwacht. De onzekere buitenlandse politieke omstandigheden, waardoor de Gulden ook weder in het geding wordt betrokken, zullen thans velen, ook onze Bankdirectie, wel tot een meer afwachterende houding doen besluiten. De geldprijzen zijn gestadig aan teruggelopen. Voor drie maands bankaccepten was er tenslotte op 2 pCt. geld. Voor de langere termijnen kwam eenige terughouding tot uiting; halfjaars papier $2\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{2}$ pCt., jaars $2\frac{1}{2}$ — $\frac{7}{8}$ pCt. Call liep terug tot 1 pCt. Prolongatie $2\frac{1}{4}$ pCt.

* * *

Op 23 Januari a.s. stelt de Minister van Financiën de inschrijving open op 30 miljoen Gulden schatkistpapier in 3- en 6-maands promessen en 4 pCt. 1-, 3- en 5-jarige biljetten.

In de afgelopen week was de stemming op de wisselmarkt zeer nerveus. De berichten over de politieke situatie te Parijs hielden den koers van den Franc gedrukt. De controle te Londen was gisteren geregeld in de markt door op ca. 75 Francs op te nemen. De koers bewoog zich hier rond de 9.71. Dollars tegen Fransche Francs noteerden 15.17. Ponden konden zich een fractie verbeteren: 7.27—7.28 $\frac{1}{2}$. \$/£ 4.94 $\frac{1}{2}$. Voor Dollars was eenige meerdere vraag te bespeuren, waardoor de noteering tot 1.47 $\frac{1}{2}$ opliep. Belga's konden zich na een daling tot 24.81 tot 24.89 verbeteren. Zwitsersche Francs kwamen van 47.87 $\frac{1}{2}$ op 47.97 $\frac{1}{2}$. Marken 59.25. Van de verschillende soorten Sperrmarken werden de Creditsperrmarken gezocht; de koers kon zich verbeteren.

Op de termijnmarkt was waar te nemen, dat voor den Gulden weder eenige onrust heerschte. De marges voor 1- en 3-maands Ponden liepen op tot $2\frac{1}{4}$ resp. $8\frac{1}{4}$ c. agio. Dollars op latere levering $\frac{3}{8}$ resp. $1\frac{1}{8}$ c. opgeld. Fransche Francs op termijn lagen, zooals wel haast vanzelf spreekt, eerder aangeboden. Het disagio bedroeg 6 resp. 20 punten.

Ook op de goudmarkt heerschte eenige meerdere activiteit. Baren levering Amsterdam en Londen deden f 1.648,50. Eagles 2.49 $\frac{3}{4}$, Sovereigns 12.30, Gouden Tientjes 10.14. Marken bankpapier 37, Marken zilver 39.50.

HERSTEL VAN HET CREDIET DER HYPOTHEEKBANKEN.

Over bovenstaand onderwerp vond in September van het vorige jaar en volgende maanden een gedachtenwisseling in dit tijdschrift plaats. Sedert bleek het voornemen der Regeering tot het binnenkort in behandeling brengen van het vaste lastenontwerp; de waarde der hypothecaire onderpanden bleef dalen en nu nadert de tijd voor het vaststellen van de winsten en het publiceeren van de jaarverslagen van de hypotheekbanken. Als belangrijk verschijnsel zou men nog de stijging van de beurskoersen der pandbrieven kunnen vermelden. Het is echter beter daaraan niet te veel gewicht te hechten, in verband met de, in het algemeen aanzienlijke, inkoop van pandbrieven door de hypotheekbanken zelf.

Overwegende, dat een bloeiend hypotheekbankwezen een groot algemeen belang is en mede overwegende, dat de catastrophale waardedaling van de onderpanden ook op de positie van de allerbeste hypotheekbanken niet zonder invloed kan zijn gebleven, is ook de bestemming, die men zal geven aan de over 1935 te becijferen bankwinsten, niet onverschillig uit het oogpunt van algemeen belang. In welke mate zal uitkeering van becijferde winsten mogen volgen? In welke mate zal men de becijferde winsten in het bedrijf moeten laten ter eigen versterking?

Hoewel geen rechtstreeksch verband bestaat tusschen de bestemming van de becijferde winsten en het vaste lasten ontwerp, is toch niet uit het oog te verliezen, dat, volgens dat wetsontwerp, de rentemarge — verschil tusschen hypotheek- en pandbriefrente — zal worden gebracht op $\frac{3}{4}$ pCt., hetgeen aanzienlijk meer is dan vele van de bestaande marges. Zoowel in 1933 als in 1934 was die marge bij de meerderheid van de, bij de Rijkspostspaarbank aangesloten, hypotheekbanken minder dan $\frac{3}{4}$ pCt., in een aantal gevallen zelfs niet onbelangrijk minder. Datzelfde is op te maken uit de, op blz. 785 van E.-S.B. 1935, vermelde cijfers, uit welke tevens is af te leiden, dat de toestand in de jaren 1933 en 1934 volstrekt niet abnormaal was, — integendeel. Aangezien de rentemarges gedurende 1935 vermoedelijk niet grooter, in het algemeen geringer zullen zijn geworden — immers conversie van pandbrieven vond gedurende een belangrijk deel van het jaar niet plaats, terwijl de hypotheekrente wel daalde — moet de wettelijke marge van $\frac{3}{4}$ pCt. in tal van gevallen een geschenk vormen van groote beteekenis. Dat geschenk zal in het algemeen van het meeste belang zijn voor die banken, bij welke de bedrijfsleiding voorheen minder gelukkig was. Immers, de zeer goede hypotheekbanken zullen voorheen tot veel verdergaande conversie in staat zijn geweest dan de minder goed beheerde banken, de rentemarges der eerstgenoemde zullen dus in het algemeen grooter zijn dan die der minder goede banken.

Het vaste lasten ontwerp is niet bedoeld als redingsmiddel voor hypotheekbanken, doch zal wel als zoodanig kunnen fungeeren. Evenwel ligt het niet voor de hand, dat juist de pandbriefhouders als gedwongen redders van minder goede banken behooren op te treden, dat zij genoeg zullen moeten nemen met een rente, die zelfs lager is dan die der staats-schuld; de 4 pCt. obligatiën hebben nl. ter beurze den parikoers nog niet bereikt.

Het is verklaarbaar, ook al komen dienaangaande de meeningen niet overeen, dat de Regeering de pandbriefrente tot 4 pCt. naar beneden drukt als een der middelen om, via verlaging der hypotheekrente, tot huurverlaging te geraken, overwegende dat dit laatste een algemeen belang is van de eerste orde. Maar het redden van minder solvabele banken en het minder goede banken in staat stellen tot het uitkeeren van winsten met aan de pandbriefhouders ont-nomen gelden, is meer origineel dan verdienstelijk. En ook de goede hypotheekbanken worden in het al-

gemeen begunstigd, nl. zoodra haar gemiddelde rentemarge iets minder dan $\frac{3}{4}$ pCt. bedraagt.

Gedurende tal van jaren hebben de hypotheekbanken, vrijwel zonder eigen gestort kapitaal, aanzienlijke winsten gemaakt met het geld der pandbriefhouders — op f 10 miljoen pandbriefkapitaal is in normale omstandigheden slechts honderdduizend Gulden aandeelkapitaal gestort — en de banken hebben die winsten in hoofdzaak uitgekeerd. Die aanzienlijke winsten zijn sedert korten tijd gedaald, doch zullen tengevolge van de a.s. vaste lastenwet, naar zich laat aanzien, weer aangroeien. Zal men die winsten mogen uitkeeren? Ware dat niet een buitengewoon dwaze toestand?

Het minste, wat men ten behoeve van de pandbriefhouders kan doen, ook al blijft het een onvoldoende tegenprestatie, ware het vergrooten van de veiligheid hunner belegging door het zoo krachtig mogelijk versterken van hun debitrices, de hypotheekbanken. Aan deze ware het afvloeien van haar winsten in den vorm van uitkeering te beletten, aan deze ware de plicht op te leggen zichzelf zoo krachtig mogelijk te maken; in dezen tijd kunnen de hypotheekbanken, ook de allerbeste, nooit sterk genoeg zijn.

Toch is niet ondenkbaar, dat men de billijkheid van een dergelijke regeling in twijfel zou trekken voor de zeer goede banken, de instellingen wier gemiddelde rentemarge nu reeds $\frac{3}{4}$ pCt., misschien zelfs meer bedraagt en bij welke het bedrijfsbeleid steeds aan de hoogste eischen heeft voldaan. Mag men die zeer goede instellingen dwingen tot dezelfde maatregelen als de banken, die men minder goed acht?

Het antwoord kan m.i. in deze tijden slechts bevestigend zijn, ook al zou in den maatregel eenige onbillijkheid schuilen. Maar wat is die onbillijkheid uiterst, maar dan ook uiterst gering, volkomen te verwaarloozen gering, vergeleken bij het onrecht, dat de Overheid zich verplicht acht den pandbriefhouders aan te doen! Hetgeen men dezen afneemt, gaat voor hen definitief verloren ten bate van derden, maar wat men den winstgerechtigden der hypotheekbanken te kort doet, is voor deze niet verloren, vormt voor dezen een spaarpot, een reserve, die bovendien later misschien tot uitkeering zal kunnen komen, doch nu onmiddellijk hun positie versterkt, een factor, ook voor hen van groot belang in tijden, waarin men de niet-volgestorte aandelen van tal van hypotheekbanken voortdurend te koop ziet aangeboden „met geld toe”.¹⁾

Het voorloopig over één kam scheren van alle hypotheekbanken is ook om andere redenen onvermijdelijk. Het is nu eenmaal voorloopig nog niet mogelijk verschil tusschen de banken te maken, dat volkomen gerechtvaardigd en afdoende zou zijn; daartoe ontbreken de vereischte gegevens; daartoe zou een onderzoek naar de hypothecaire onderpanden noodig zijn. Ook zal het voorloopig op gelijken voet behandelen van alle hypotheekbanken, het treffen dus van een algemeen maatregel, het minst nadeelig zijn voor het crediet der banken in het algemeen.

Maar hoelang moet die toestand van gedwongen inhouding van winsten duren? Mij dunkt in beginsel even lang als de vaste lastenwet van kracht zal blijven, echter met bevoegdheid van de Regeering aan bepaalde banken, na onderzoek, haar vrijheid te hergeven.

De Regeering gaat den obligatiehouders een bedrag ontnemen niet ver van enkele millioenen 's jaars, niettegenstaande de rentestand in het laatste jaar niet gedaald, doch zelfs gestegen is. De Regeering doet dat in het algemeen belang. Zij trekke echter de lijn iets verder door, belette voorloopig ook het afvloeien van de gelden der hypotheekbanken in den vorm van winstuitkeeringen, zoowel uit een oogpunt van redelijkheid tegenover de pandbriefhouders als in het algemeen belang, dat eveneens is gebaat met

¹⁾ Zie Brand's Effectenblad voor incurante fondsen.

een zoo krachtig mogelijke versterking van de hypotheekbanken. Er zal dan gelegenheid ontstaan den toestand rustig te onderzoeken, in het bijzonder, wanneer de Regeering bovendien mocht besluiten tot het instellen van een toezicht houdend orgaan — een hypotheekkamer als zelfstandig Rijksorgaan, of als onderdeel van de Verzekeringskamer — een lichaam, dat den banken haar vrijheid zou laten behouden en den hypotheekbankdirecties gelegenheid zou geven haar initiatief ook in de toekomst ten volle te ontplooiën, ten bate van zichzelf en in het algemeen belang, — een toezicht, dat ten opzichte van de zwakke zusters preventief zou werken, zooals voorheen reeds in het licht gesteld. Het karakter der hypotheekbanken nadert nu eenmaal dat van openbare nutsbedrijven, — men trekke daaruit de consequenties.

J. J. KORNDORFFER.

SOMBERE VOORUITZICHTEN VOOR DE NEDERLANDSCHE INDUSTRIE.¹⁾

Bij het begin van dit 6e of 7e of 8e crisisjaar, of moet ik zeggen het 18e of nog juister het 22e, is er meer reden dan te voren om met grote bezorgdheid naar de toekomst van onze nijverheid te zien. Want terwijl in enkele landen, zowel grote als kleine, te constateren valt, dat de weg is gevonden en ingeslagen, die zich afwendt van verdere achteruitgang en uitzicht biedt op geleidelijke verbetering en de wereldhandel neiging tot vergroting vertoont, gaat Nederland nog maand na maand achteruit.

Wanneer wij rondzien in onze industrie van klein tot groot, is de algemene indruk, bevestigd door cijfers van productie, in- en uitvoer, winst en verlies, faillissementen en emissies en vooral van werkloosheid, dat ondanks de grootste inspanning van de zijde der ondernemers en hun tenofferbrenging van een kapitaal, dat bij likwidatie der onderneming hun in vele gevallen een zekerder toekomst zou bieden, het jaar 1935 nog weinig aanwijzingen oplevert, dat hun ondernemingen weer rendabel zullen worden, waarbij wij met vreugde enige opleving zien in de scheepsbouw en in de blijvend zwaar getroffen katoenindustrie.

Te verwonderen is die algemene stilstand niet. Tegenover de oorzaken van de bemoeilijking om onze producten af te zetten op de wereldmarkt, inclusief het binnenland, schieten wij te kort in het belangrijkste ons ter beschikking staand verweermiddel: de aanpassing. Want hoe ondoordringbaar vele grenzen voor verschillende onzer producten worden gesloten en hoezeer bovendien de voor ons zo belangrijke Duitse markt door allerlei oorzaken in betekenis is verminderd, er zijn nog tal van uitvoermogelijkheden en er is op de binnenlandse markt nog veel te plaatsen, doch wij benutten die gelegenheid niet, doordat de Nederlandse prijzen hoger zijn dan die van de concurrenten. Dat Nederland in 1934 nog voor 276 en in 1935 nog voor 281 miljoen gulden aan fabriekaten (zonder de voedingsmiddelen) uitvoerde, moet een aansporing zijn om in die richting de uiterste krachten in te spannen. Die uitvoer houdt nog stand, ondanks lasten en druk uit binnen- en buitenland, doch vaak met grote verliezen, wat niet onbeperkt kan voortgaan. Nederland mag vooral niet vergeten, dat het een dichte bevolking op een klein plekje grond in betrekkelijke welvaart kon doen leven dank zijn gelegenheid en bereidheid om zijn diensten en producten verkoopbaar te maken aan het buitenland.

De schuld van het achterblijven van Nederland ligt niet bij de capaciteiten der fabrikanten of der arbeiders, noch bij de inrichting der fabrieken. Het is het algemene prijspeil, sterk beïnvloed door de vaste lasten, de distributiekosten en de hoge lonen in de beschutte bedrijven, die de productiekosten in de onbeschutte hoog houden.

¹⁾ Dit artikel bevat de Nieuwjaarsrede, die de heer C. J. P. Zaalberg in zijn functie van voorzitter van de Nijverheidsraad op 16 Jan. jl. heeft gehouden. (Red.)

Ik onthoud mij van monetaire bespiegelingen, doch breng dank aan de gouden gulden voor de sterke druk, die hij heeft uitgeoefend op de knappe bedrijfsleiders om hun kracht te zoeken in efficiency en rationalisatie. Hierdoor zijn hun bedrijven tot arbeidsbesparingen gekomen, die tot de laagste kostprijzen van Europa zouden leiden, indien ook de aan de politiek onderworpen overheid en arbeidersorganisaties met gelijke kracht de enig juiste weg hadden bewandeld, die leidt naar welvaartsherstel in een wereld, waarin gelukkig ondanks alle streven naar z.g. „ordering” en gelijkshakeling toch op den duur de kans „to survive” het grootst is voor „the fittest”.

Van het aantal miljoenen gulden, dat in enkele jaren cumuleert tot één of meer miljarden, die uit de winst der producerende bedrijven zou moeten worden opgebracht voor ondersteuning van werklozen, inclusief werkverschaffing en dure werkverruiming, land- en tuinbouw, visserij, zeescheepvaart, producenten van gecontingenteerde of geprotegeerde artikelen, is de herkomst alleen te vinden in het verleden en in de toekomst, d.w.z. in de nog niet geheel uitgeputte reserves en in leningen, op beide manieren dus een uitputting van onze economische weerkracht in heden en toekomst.

Wat bij het opvangen van de schok in het begin van de crisis misschien te verantwoorden was, laat zich thans geheel anders aanzien. Het wereldprijsspeil is sedert de ineenstorting vrij stabiel geworden, ook de marktverschuivingen hebben voor een groot deel hun tijdelijk karakter verloren. Op die markt wordt meer gelet op lage prijzen en goede bediening dan op oude relaties. Wij weten, waarheen wij ons met de aanpassing hebben te richten en wie niet blind wil zijn, ziet bij niet-aanpassing de algemene verarming met zekerheid voortschrijden.

De meeste, uit humane gevoelens voortgekomen, maatregelen handhaven een der oorzaken van de ziekte, het hoge prijspeil, en houden de genezing tegen. Het uitgeven van f 200 à 250.000.000 voor het in hun bedrijf houden van 5 à 600.000 personen in de landbouw, (behalve de uit andere bronnen gesteunde 70.000 werklozen), dus f 400 à f 500 per persoon per jaar (wat lang niet allemaal aan die personen ten goede komt, doch voor een groot deel als pacht en rente wordt betaald), terwijl er geen uitzicht bestaat op herstel van rentabiliteit als niet het hele land zich aanpast — hetgeen nog altijd niet geschiedt — moet op een débacle uitlopen en toch wordt maar in dezelfde geest voortgegaan, zelfs voor de productie van „arbeidsintensieve” exportartikelen als eieren en varkens. En intussen zwelt de melkstroom breder dan ooit, met het gevolg, dat melk en boter in het eigen land zo duur zijn, dat het volk ze niet betalen kan en de voedings- en gezondheidstoestand daalt met de stijging van het overcomplete aan melk en andere agrarische producten. Een bijzonder nadeel voor de nijverheid vloeit voort uit de wijze, waarop de landbouwcrismaatregelen tot stand komen zonder naar behoren rekening te houden met de rechtstreekse bemoeilijking van bepaalde industriën.

Wij behoeven niet nogmaals te herhalen, dat, hoe onontbeerlijk de landbouw ook is, ons hoofdmiddel van bestaan steeds meer alleen de industrie kan zijn en gelukkig kunnen wij tegelijk zeggen, dat ons volk grote industriële capaciteiten heeft.

De geschiedenis van de laatste halve eeuw heeft dat duidelijk bewezen.

Land- en tuinbouw hebben in die periode zich opgewerkt tot de beste van Europa en zijn daarbij op vele wijzen door de Regering gesteund. De landbouwvoorlichting en het landbouwonderwijs hebben met het organisatieleven wonderen verricht. Sociale wetgeving is lang geheel afzijdig gehouden, zelfs de fiscus behandelde deze bedrijven met zachtheid.

De industrie is geheel door de kracht der ondernemers een welvaartsbron voor de gehele bevolking

geworden. De overheid heeft zich daaraan zeer weinig laten gelegen liggen. Het Nijverheids onderwijs kwam veel langzamer op peil. Verschillende wetten werkten juist belemmerend en de fiscus beschouwde de nijverheid als een onuitputtelijke bron.

De sociale wetgeving greep diep in en legde zware lasten op, hetgeen niet alleen mogelijk bleek, doch op den duur mede tot heil van de industrie heeft bijgedragen en met de aan allen ten goede komende baten uit de productie gemaakt heeft, dat de industrie in een te voren niet vermoede mate heeft bijgedragen tot verhoging van de sociale en fysieke toestand van heel de bevolking.

Bij een sterk toenemende bevolkingsdichtheid, die zijn meerdere behoeften voornamelijk moest dekken uit de opbrengst van de industrie — de landbouw kan niet aan noemenswaard meer arbeiders een bestaan bieden — is het welvaartspeil zo fabuleus gestegen, dat in de halve eeuw, die achter ons ligt, vooral de arbeidersklasse een levensverrijking is deelachtig geworden, die wat de fysieke gesteldheid betreft „rasverbetering” genoemd kan worden, tot uiting komend in een in geen vroeger tijdperk aantoonbare vermeerdering van lichaamslengte (statistiek dienstplichtigen) en verlenging van de gemiddelde levensduur.

Deze met alle vrees voor overbevolking spottende ontwikkeling is tot stand gekomen, nadat de „algemeene Verelendung” voorspeld was en vóórdat de Regeringen het zich tot taak rekenden het bedrijfsleven de weg te wijzen of af te snijden.

Moeilijkheden voor de industrie, die het „vanzelf” groeien zouden hebben tegengewerkt, zouden ook zonder de oorlog en zijn gevolgen gekomen zijn. Voldoende bekend is, dat de razend snelle technische ontwikkeling mogelijkheden heeft geschapen, die de stijging van de productie deden gepaard gaan met verzwakking van de continuïteit en stabiliteit der bedrijven. De toeneming van de vaste boven de variabele kosten, de concentratie in allerlei vorm nationaal en internationaal van de grote bedrijven, plaatsten den ondernemer voor een taak, die andere eisen stelde naast die, welke in een eerder tijdperk voldoende waren om productie en verkoop op een peil te brengen, dat bedrijfszekerheid verschaft.

Met die moeilijkheden steeg het technische en commerciële intellect van de industriële leiding. De natuurlijke selectie van het vrije bedrijfsleven en de groei van het handels- en technisch onderwijs bracht mannen voort, van wie ook nu weer het overwinnen der nieuwe moeilijkheden was te verwachten.

De wereldoorlog, de z.g. vredesverdragen en hunne gevolgen hebben tot dusverre ononderbroken al het mogelijke gedaan om de benutting der enorm gestegen productiekraft te belemmeren en de politieke economie, die thans de wereld beheerst en die in zijn wanhoop en bekrompenheid vlucht in de autarkie, gaat nog steeds voort met zijn voor een ieder duidelijke onderdrukking van het vrije ruilverkeer, waarbuiten geen welvaart in overeenstemming met de productiemogelijkheden bereikbaar is.

Er zijn enkele lichtstraaltjes te ontdekken, die enige hoop geven, dat men gaat beseffen, dat de betrekkelijke vrijheid van vóór 1914, toen men niet praatte over „productie naar behoefte”, doch toen de vrije prijsvorming en de werking van vraag en aanbod de duidelijke aanwijzing gaven, hoe de producent den consument het best diende met het resultaat, dat de productie voortdurend steeg en koopkrachtige verbruikers deed ontstaan, ver te verkiezen is boven de leiding van productie en handel van uit de Regeringsbureaux in ieder land.

Nadat tal van handelsverdragen van land tot land zijn gesloten, die met elkaar steeds verder het ruilverkeer doen ineenschrompelen, doordat naar bilateraal evenwicht tussen in- en uitvoer werd gestreefd, zien wij gelukkig de Vereenigde Staten van Noord-Amerika terugkeren van die fatale weg. Ik zou niet

graag voorspellen, dat het nieuwe handelsverdrag voor ons land meer voordeel zal opleveren dan voor de Vereenigde Staten, maar het verheugende is, dat de ruilmogelijkheid toeneemt en weer de waarheid tot zijn recht komt, dat bij iedere reële handel beide partijen voordeel hebben.

Al maakt die éne zwaluw nog geen zomer, hij doet de moed herleven, die nodig is om met volle energie voort te werken, ook al is de kans op spoedige winst heel gering.

Het besef, dat wij als industriël volk in bekwaamheid kunnen wedijveren met alle andere en dat er een tijd zal komen, waarin die kracht nut zou kunnen afwerpen, maakt het dubbel spijtig, dat in Nederland interne oorzaken de verzwakking doen voortgaan en de uitputting nader brengen.

De overheid heeft een zware taak te vervullen om de industrie weder in staat te stellen welvaart te brengen. Niets mag hiervoor verwaarloosd worden, zolang de middelen er nog zijn, maar vruchtbaarder dan alles, wat met het woord „industrialisatie” in verband wordt gebracht, is het herstel van de mogelijkheid om de bestaande grote en kleine bedrijven, waarin miljarden geïnvesteerd zijn, waar bekwaame leiders en honderdduizenden arbeiders naar werkvatting hunkeren, te doen produceren op een kosten-niveau, dat concurrentie mogelijk maakt.

C. J. P. ZAALBERG.

DE REGELING VAN HET TRUSTEE-SCHAP BIJ TER BEURZE GENOTEERDE OBLIGATIELEENINGEN.

De redactie van Economisch-Statistische Berichten vond het zeer gewenscht, dat wij bovenbedoeld onderwerp, hetwelk wij reeds ruim twaalf jaren geleden in dit blad ¹⁾ ter sprake brachten en dat thans door de hieromtrent onlangs afgekondigde bepalingen van de Vereeniging voor den Effectenhandel tenslotte een tastbaren vorm heeft aangenomen, eens nader belichten.

Na de jaren van „lang gewacht en stil gezwegen” voldoen wij gaarne aan dit verzoek, temeer omdat wij de mogelijke lijn, zooals wij die juist vijf jaar geleden in een artikel in deze kolommen uitstippelden ²⁾, in de thans gevolgde regeling min of meer terugvinden en wij — zij het dan ook nog niet de meening toegedaan, dat hiermede alle leed zal zijn geleden — nu toch zeker een duurzaam grondslag aanwezig achten, om t.z.t. inderdaad een resultaat te bereiken, dat „peut contenter tout le monde et son père”. Waarbij alsdan voor tout le monde de obligatiehouders zullen fungeren en als père uit den aard der zaak de „goede huisvader” in trustee-lijken vorm.

Immers aan de hand van enkele min-verkwikkelijke gebeurtenissen de wenschelijkheid betoogend, dat het trust-verband onder eenige contrôle zou komen, kwamen wij in bovengenoemde beschouwing tot de conclusie, dat voor deze zeer levende materie een starre wettelijke regeling vermoedelijk weinig goeds zou uitrichten en het daarom misschien wel de aangewezen weg zou zijn, indien in deze de Vereeniging voor den Effectenhandel min of meer regelend zou optreden en dit dan liefst in nauwe samenwerking met het een of ander lichaam, dat door en uit de trustee's gevormd, zoowel voor de belangen der leden als voor die van het beroep op de bres zou staan.

Door de regeling, zooals die thans tot stand is gekomen, wordt bedoelde oplossing in groote lijnen gevolgd.

De Vereeniging voor den Effectenhandel heeft zich bepaald tot het voorschrijven van een dertiental artikelen, in hoofdzaak de voorwaarden behelzend, waaraan de trustacte zal moeten voldoen, teneinde de betreffende obligatie's tot de officieele noteering toe te laten. Wijders verwacht zij, zooals uit de toelichting van bedoeld voorschrift blijkt, dat de sedert kort

¹⁾ Zie E.-S.B. van 18 April 1923.

²⁾ Zie E.-S.B. van 2 Januari 1931.

opgerichte „Vereeniging van Bestuurders van Trustmaatschappijen” de controle op de gedragingen harer leden min of meer in eigen hand neemt, zoodat op deze wijze de trustmaatschappijen eenigszins aan een band worden gelegd van overigens voldoende soepelheid, om de bewegingsvrijheid, die zij bij haar vaak gecompliceerde bemoeiingen zeer zeker behoeven, mogelijk te maken.

Nemen wij nu de vermelde 13 artikelen, die reeds in de dagbladen werden opgenomen en wij dus bekend mogen achten, eens nader in oogenschouw, dan lijkt het ons niet, dat er in de practijk veel staat te veranderen en dat wij eerder mogen spreken van een — overigens niet ongewenschte — codificatie der geldende regelen voor trustverdragen.

Zoo meenen wij bijv. te weten, dat zeker de acten van jongeren datum de thans voorgeschreven bepalingen inzake wijziging in de rechten van obligatiehouders (art. 6), oproepingsformaliteiten der vergaderingen (art. 6), vervanging van de trustee (art. 8), bijeenroeping der vergadering (art. 9), uitoefening der rechten van obligatiehouders (art. 13) reeds immer bevatten, terwijl daarnaast de voorschriften omtrent taxatie van onderpand (art. 5), afwijzing stemrecht van obligatie's in bezit van debitrice (art. 7), beschikbaarstelling rapport omtrent voorstellen debitrice (art. 12), ook heden reeds door iederen trustee, die zijn taak ernstig opvat, uit eigener beweging worden uitgevoerd.

De eenige bepaling, die o.i. nadere aandacht verdient, is dan ook vervat in art. 4, waarin den trustee geboden wordt, „om binnen twee maanden na verschijning van het jaarverslag van de debitrice aan belanghebbenden een rapport uit te brengen omtrent zijn werkzaamheden gedurende het verslagjaar, zooals die in de trustacte zijn omschreven, alsmede omtrent de opmerkingen of handelingen, waartoe hij aanleiding heeft gevonden”.

Of de practische waarde van dit voorschrift aan de verwachting zal beantwoorden is iets, wat de toekomst leeren moet; zeker is echter, dat de theoretische waarde een zeer belangrijke is. Hiermede is toch voor eens en altijd een eind gemaakt aan de strijd-vraag, of de rol van den trustee een actieve zijn moet, of slechts een passieve, m.a.w. of obligatiehouders mogen verwachten, dat hij doorlopend zelfstandig voor hunne belangen op de bres staat, of dat hij er mee kan volstaan als een louter go-between te fungeeren tusschen debitrice en obligatie-schuldeischers, een automaat zonder initiatief en zonder verantwoordelijkheid, een impassieve Golem, die eerst de ijzeren vuist beweegt, als hij door een mopperende vergadering bezield is.

Met deze laatste opvatting zal dus voortaan geen trustee meer kunnen volstaan; in hoeverre men nu echter een doorlopende controle op de faits et gestes van de debitrice zal mogen verwachten, dit is, zooals gezegd, moeilijk uit te maken, doch voorloopig zal men o.i. goed doen, de verwachtingen daaromtrent niet al te hoog te spannen. Het lijkt ons nl. niet zoo onwaarschijnlijk, dat, indien er bij de wieg van deze jong-geborene ook booze feeën stonden, deze in de vermomming gehuld waren der critiseerende scribenten en toornende vergadering-bezoekers van den jongsten tijd! Hoewel zeer zeker voorstander van een actieve trustee-politiek, is ons bij het kennismaken dier booze uitingen toch wel vaak de bekende Fransche zegswijze omtrent „la critique” in gedachten gekomen.

Op het oogenblik, dat de bom barst en de gemoeieren op temperatuur komen, is er gemeenlijk maar weinig waardeering voor het werk, dat niet naar buiten blijkt, doch voordien toch haast altijd door den trustee verzet werd, besprekingen, correspondentie, etcetera. Men is dan maar al te spoedig geneigd van hem daden en resultaten te verwachten, die men ook vermoedelijk zelf niet bereikt zou hebben.

En één zaak dient men toch niet te vergeten: verwacht men van een trustee een regelmatige controle, die hem voortdurend van de wisselende aspecten op de hoogte zal houden, zoo zal hij zich hiertoe herhaaldelijk van de voorlichting van deskundigen, accountants, taxateurs e.d. moeten bedienen en is het dus noodzakelijk, dat hem hiervoor ook de middelen ter beschikking staan. In de meeste gevallen zullen de zeker niet overdreven trustloonen, die thans gewoonlijk worden uitgekeerd, daartoe bij lange na niet voldoende zijn. Wij kunnen echter vaak niet aan den indruk ontkomen, dat bij sommige leidende instantie's bedoelde honoraria iet of wat als weggegooid geld worden aangezien en zij er weinig welwillend tegenover staan; het is echter duidelijk, dat men hiermede het recht verliest om den trustee het achterwege laten van vaak kostbare maatregelen te verwijten.

Hoe dit ook zij, het lijkt ons, dat juist hier een vruchtbaar veld voor de meergenoemde vereeniging van trustee-bestuurders open ligt. Niet alleen zal zij als ter zake kundige van geval tot geval kunnen beoordeelen of haar leden, diè werkzaamheid ontplooid hebben, welke men redelijkerwijze verwachten mag, doch wellicht zal zij op den duur kunnen bereiken, dat bij obligatie-uitgiften een regeling gemeengoed wordt, die een voortdurende, nuttige belangenwaarneming mogelijk maakt. Slaagt zij daarin, dan zal het trustee-wezen inderdaad de populariteit verkrijgen, die het thans nog vaak mist en ligt misschien het systeem in het verschiet, hetwelk ons nog immer het meest ideale lijkt, dat alle obligatie-eenigen, ook die, welke geen hypotheccair onderpand bezitten, onder trustverband zullen rusten.

Het behoeft geen betoog, dat hiertoe voor alles noodig is, dat de nieuw-opgerichte vereeniging van trustee's aan de verwachtingen, die wij daaromtrent koesteren, zal voldoen. T.w., dat zij van stonde af aan op zoo breed mogelijke basis zal geplaatst worden en hierdoor de officieuse — hopelijk t.z.t. officieele — positie zal innemen, die voor een vruchtdragende samenwerking met de Vereeniging voor den Effectenhandel en andere instantie's noodig is.

Of het nu echter juist is, dat zij, teneinde bovenstaande breede basis te vergemakkelijken, de oorspronkelijk statutaire toelatings-beperkingen in zake kapitaal, datum van oprichting en werkzaamheid der toetredenden geheel heeft laten vervallen, is iets anders. O.i. moet een dergelijke vereeniging toch wel eenigszins van de „massgebende” positie harer leden overtuigd kunnen zijn.

De eenige beperking, welke thans nog bestaat, is die aangaande het punt, hetwelk de Vereeniging v. d. Effectenhandel volgens hare openhartige verklaring niet heeft weten te regelen en weshalve zij in enkele financieele bladen bereids een felle portie critiek te verwerken kreeg — de z.g. onafhankelijke positie van de trustee, t.w. zijn niet op de een of andere wijze gebonden zijn aan debitrice of bankier-emittent.

Laten wij de eerste mogelijkheid als practisch van weinig belang maar rusten, dan moeten wij, wat de tweede betreft, inderdaad constateeren, dat de meeste emissiehuizen sinds de laatste jaren iet of wat over een „privé” trustee beschikken. In hoeverre van een absolute afhankelijkheid mag worden gesproken, is vaak moeilijk uit te maken, doch even moeilijk is het, om een regeling te treffen, waardoor een dergelijke afhankelijkheid wordt tegengegaan op een wijze, die niet te ontduiken is.

De Vereeniging voor den Effectenhandel heeft in dezen dan ook de eer gelaten aan de Vereeniging van Trustee's en deze heeft thans de oplossing gezocht door als eenige beperkende bepaling voor het gewone lidmaatschap het verbod te stellen, dat het lid behalve bestuurder van een trustmaatschap tevens op de een of andere wijze persoonlijk aan een emissie-huis verbonden is. De band, die door aandeelenbezit, het aanstellen van een strooman, enz. kan bestaan,

blijft hierdoor natuurlijk onaangetaast en een oplossing van het vraagstuk vormt de betreffende bepaling dan ook geenszins. Wij zouden zelfs zeggen, dat een openlijk-getoonde personal-union toch eigenlijk te verkiezen is, boven niet te controleeren banden, die men er nu misschien voor in de plaats zal stellen . . . Men moet overigens niet vergeten, dat er ook in deze materie wel eens erger gejeremieerd wordt, dan gemotiveerd is. Per slot van rekening dreigt er toch alleen een gevaar, indien het emissiehuis tevens de bankier van debitrice is en dit zich dus bij zich voordoende moeilijkheden met zijn credietvordering tegenover obligatiehouders bevindt. In andere gevallen, in die van den emittent zonder meer dus, zullen diens belangen gemeenlijk gansch parallel gaan met die van obligatiehouders, die tenslotte toch zijn cliënten zijn.

Per slot van rekening zal in de toekomst ook deze kwestie aan het „Ermessen” van de trustee-vereeniging moeten worden overgelaten en van geval tot geval beoordeeld.

Onze opmerkingen samenvattend, achten wij de conclusie gewettigd, dat er, hoewel voorloopig de resultaten misschien nog weinig voelbaar zullen blijken, dank zij het thans geaccepteerde *systeem*, zich langzamerhand door samenwerking en gemeen overleg, wars van apodictisch geringeloor, een practijk kan ontwikkelen, die de kans op verwijten omtrent trustee-lijke tekortkomingen tot een minimum reduceert. Wat ook zeer zeker de taak van de trustee's, die zoo vaak een ondankebare is, veel zal veraangamen.

Toch blijft er nog één wensch — en niet zoo'n geringe helaas — onvervuld. Met name een regeling, waardoor ook de niet-genoteerde leeningen getroffen worden. Want het zal wel geen wederspraak uitlokken, als wij zeggen, dat onder deze categorie de grootste zondaars schuilen en men behoeft naar de griezelige illustratie's niet lang te zoeken. Mogelijk, dat de evolutie van het thans gegronde systeem ook hier de oplossing brengt. Wij zouden ons bijv. kunnen voorstellen, dat de Vereeniging voor den Effectenhandel te zijner tijd het oogenblik gekomen acht, om slechts bij de Vereeniging aangesloten trustee's te erkennen en dat zij alsdan door een overeenkomst met de provinciale effecten-bonden eenigerlei medewerking van commissionairs aan emissie's, waarvoor geen erkende trustee is aangesteld, onmogelijk maakt. De leuze van dezen tijd, de ordening, kan dan ook hier misschien de bedrijvigheid van ongeorganiseerde beunhazen onmogelijk maken.

Het is in ieder geval een punt, dat de aandacht ten eerste verdient. Mogen de bovengenoemde boozefeeën-aan-de-wieg al eens identiek zijn met de stuur-lui-aan-de-wal, bij de niet genoteerde leeningen hebben de critici maar al te vaak gelijk gehad, wanneer zij hun verwondering uitspraken, dat de Officier van Justitie de taak van het niet-bestaande contrôle-lichaam niet zonder meer in handen nam.

Mr. JOS GILISSEN.

BEPERKING VAN DE MELKPRODUCTIE EN RATIONA-LISEERING VAN HET MELKVEEHOUDERSBEDRIJF.

Vóór- en nádat de z.g. melksteunbeperting door Minister Steenberghe was afgekondigd en door Minister Deckers nog eer zij was toegepast weer was ingetrokken, heeft het hiermee samenhangend probleem de eigenschap bezeten, vele gemoederen en daarmee ook vele pennen in beweging te zetten. Is het door Minister Steenberghe ontworpen *systeem* van de baan, de *doelstelling* blijft dezelfde. Die doelstelling is: minder melk, dus middellijk minder boter en daardoor minder verlies op een product, waarvoor tegen loonenden prijs geen voldoende afzet bestaat. Ook thans gaan uit de zuivelwereld nog bij voortdurende stemmen op, die deze doelstelling bestrijden. Diverse motieven liggen aan die bestrijding ten grondslag. Zonder uitzondering echter veronachtzaamt men

daarbij een principe, dat voor de beoordeeling van het probleem van fundamenteele beteekenis is en waarop door Minister Steenberghe in zijn brief do. 30 Januari 1935 aan de drie zuivelorganisaties¹⁾ reeds met eenigen klem is gewezen: „Uw beschouwingen”, zoo zegt hij daarin, „zouden juist zijn, wanneer de veestapel hier te lande was een aangepaste veestapel, d.w.z. een veestapel, welke geheel met voeder-middelen, in het eigen bedrijf geproduceerd, zou worden gevoed . . . Het vee, dat echter boven den aangepasten veestapel wordt gehouden, wordt feitelijk geheel met buitenlandsch krachtvoeder gevoed.”

Leek het aanvankelijk, dat diezelfde zuivelorganisaties, tot wie de Minister zich richtte, den invloed, welke dit principe op de juistheid van hun beschouwingen heeft, systematisch wenschten te veronachtzamen, thans kan een zekere wending in de geesten worden geconstateerd. Althans in een lezing, door den heer Krediet, Ambtenaar in algemeenen dienst van den F.N.Z., voor de algemeene vergadering van den Bond van op coöp. grondslag werkende zuivelfabrieken in Noord-Holland op 18 December 1935 te Hoorn gehouden,²⁾ komen de volgende opmerkenwaardige woorden voor:

„Degene, die geen koe te veel heeft in verband met het beschikbaar gras- en hooiland, zal dienen na te gaan, of hij ook nog kan bezuinigen op het bijgekochte krachtvoer . . . *Heeft de veehouder wél te veel koeien in verband met het beschikbare voedsel van het door hem gebruikte land, dan brengt zijn eigen belang het mee, dat hij gaat inkrimpen.*”³⁾

* * *

Gaan wij, mede in verband met deze uitspraak, eens na, hoe het gesteld is:

- 1o. met de uitbreiding van den melkveestapel in die streken, die typische boterproducenten zijn;
- 2o. met de toeneming van de boterproductie zelve.

1o. Aan melk- en kalkkoeien waren in bedoelde streken in 1930, resp. in 1935, aanwezig (de duizendtallen afgerond):

	1930	1935
Groningen	64.000	79.000
Friesland	204.000	232.000
Drente	72.000	86.000
Overijssel	139.000	161.000
Gelderland	162.000	170.000
Noord-Brabant	141.000	164.000
	<u>782.000</u>	<u>892.000</u>

Dit beteekent een toeneming van 14 pCt.

In de streken, die zich meer in het bijzonder toeleggen op de productie van kaas en consumptiemelk is de toestand volkomen verschillend, zooals uit onderstaande opstelling blijkt:

	1930	1935
Utrecht	95.000	100.000
Noord-Holland	132.000	143.000
Zuid-Holland	200.000	205.000
Zeeland	25.000	27.000
Limburg	64.000	67.000
	<u>516.000</u>	<u>542.000</u>

De toeneming bedraagt hier slechts 5 pCt.

2o. In 1930 werd in Nederland 87.200 ton boter geproduceerd, in 1935 schattenderwijze 100.000 ton. Een toeneming insgelijks van 14 pCt.

Aannemelijk is het niet, dat tusschen deze parallel loopende cijfers geen enkel verband zou bestaan.

* * *

Keeren wij thans tot het aangehaalde principe terug. In hoeverre kan worden gezegd, dat de aangegeven uitbreiding van den veestapel er toe leidt, dat „de veehouder te veel koeien heeft in verband met het beschikbare voedsel van het door hem gebruikte

¹⁾ Afgedrukt in het Officieel Orgaan van den F.N.Z. van 6 Februari 1935.

²⁾ Afgedrukt in het Officieel Orgaan van den F.N.Z. van 25 December 1935.

³⁾ Cursivering van mij, H.

land"? Het antwoord is niet moeilijk te geven. Gras en hooi zijn nog steeds het gewas van eigen bodem, waar de koe in hoofdzaak op teert. Het grasland-areaal is niet of nauwelijks uitgebreid. Vruchtbaarder is de grond van 1930 tot 1935 niet geworden. Integendeel, men mag aannemen, dat de toenemende verarming tot een afnemend gebruik van kunstmest heeft geleid. Ook is het aan geen twijfel onderhevig, of de in 1930 aanwezige beesten verbruikten de totaliteit van het toen beschikbare gras en hooi; m.a.w., er was geen overschot aanwezig, geschikt om er een supplementair aantal koeien op te doen teren.

Conclusie: de beesten, waarmee men na 1930 den melkveestapel heeft uitgebreid, behooren alle tot die koeien, die — in verband met het beschikbare voedsel van het door den veehouder gebruikte land — als een „te-veel” zijn aan te merken. Alleen door den aanschaf van buiten het bedrijf geproduceerd voer kunnen zij op de been worden gehouden.

Beschouwt men de geheele melkveehouderij van Nederland als één bedrijf, dan geldt ook hiervoor hetzelfde principe. Het aantal koeien, met hun anhang van stieren en jongvee, dat boven een bepaalde, door de totale voederproductie van den Nederlandschen bodem aangegeven, limite wordt aangehouden, kan alleen leven als een gevolg van den aanschaf van buiten Nederland geproduceerd voer.

* * *

Wanneer men nu de vraag onderzoekt, of een beperking van de melkproductie al dan niet wenschelijk is, en men houdt daarbij met het aangehaalde principe geen rekening, dan onttrekt men aan de beoordeeling van die vraag één van de grondpeilers, waarop zij rusten moet, en de slotsom, waartoe men komt, kan niet anders zijn dan fout. Tal van beschouwingen ontmoet men in de pers, waaraan als een gevolg daarvan alle waarde moet worden ontzegd.

Immers, men bestrijdt dan de beperking der melk- (en daarmee der boter-) productie aan de hand van becijferingen, waarbij de aanschafwaarde van alle gebezigde krachtvoer (ik versta hieronder in dit verband zowel granen als veevoer) in den gemiddelden kostprijs van de totale hoeveelheid geproduceerde melk (en medellijk in die van de totale hoeveelheid geproduceerde boter) wordt verdisconteerd. Dit nu is ontoelaatbaar. Een groot deel van dit krachtvoer, immers, behoort *uitsluitend* op de melk, afkomstig van die koeien, die „de veehouder wél te veel (heeft) in verband met het beschikbare voedsel van het door hem gebruikte land”, te worden gealloceerd. Die koeien toch leven (abstract gezien) *uitsluitend* van krachtvoer en niet van in eigen bedrijf geproduceerde voedermiddelen (in hoofdzaak gras en hooi). Zoo heeft dan ook de melk, afkomstig van een uit de voederopbrengst van eigen bedrijf gevoederde koe, een geheel anderen kostprijs dan de melk, afkomstig van een koe, die met van buiten verkregen (d.i. practisch: geïmporteerde) voedermiddelen gevoederd wordt. De kostprijs van de laatste is aanmerkelijk hooger dan die van de eerste; de boter, vervaardigd met behulp van de laatste, kost aanmerkelijk meer dan die, vervaardigd met behulp van de eerste. Het is daarenboven duidelijk, dat juist de hoeveelheid boter, ten koste van de hoogste bedragen verkregen, als een „teveel” moet worden beschouwd en dat juist deze hoeveelheid het noodig heeft, om tegen extra lage prijzen naar het buitenland te worden „gespuid”.

Indien men nu de diverse becijferingen, die er op uit zijn aan te toonen, dat een beperking van de melkproductie noch voor het land noch voor den consument voordeel meebrengt, aan de hand van de aangegeven splitsing eens overmaakt, dan komt men tot conclusies, aan diegene, welke er oorspronkelijk uit schenen voort te vloeien, diametraal tegenovergesteld.

Met die becijferingen zelve wil ik den lezer niet vermoeien. Mijn eenige bedoeling is, hem een „cave!” toe te roepen. „Weest op uw hoede!” Wie de noodzaak

van melkproductiebeperking aan een onderzoek onderwerpt, heeft rekening te houden:

1o. met de splitsing van den melkveestapel in een deel, dat de exploitatie van den eigen bodem ten doel heeft, en een ander deel, dat de verwerking van geïmporteerde voedermiddelen tot voor den uitvoer bestemde zuivelproducten nastreeft; en

2o. als een gevolg daarvan met een splitsing van de boterproductie in een basishoeveelheid met normale bedrijfskosten en in een tophoeveelheid met een abnormaal hoogen kostprijs.

Het hier gezegde klemt te meer, waar de sprongwijze uitbreiding, die de melkveestapel in vollen crisistijd heeft ondergaan, naar uit de in den aanvang van dit artikel weergegeven opstelling blijkt, zeer in het bijzonder in de boterproducerende streken tot uitdrukking komt.

Wanneer door rationalisering van het melkveehoudersbedrijf naar verlaging van productiekosten wordt gestreefd en naar een weer loonend maken van het bedrijf met uitschakeling van den steun, dan zal dus in de eerste plaats gestreefd moeten worden naar een afsnijden van den duren botertop door het terugbrengen van den melkveestapel tot wat Minister Steenberghe destijds een „aangepasten veestapel” heeft genoemd.

Dr. D. HOEK.

HET REEDERIJBEDRIJF IN 1935.

De stille hoop, dat de lichte conjunctuur-verbetering, die tegen het eind van 1934 hier en daar scheen te zullen intreden, in 1935 voortgang zou hebben, is niet in vervulling gegaan. Reeds spoedig bleek, dat deze verbetering slechts een zeer tijdelijk karakter droeg en geenerlei steun vond in het economisch-monetair wereldbestel. De terugslag kwam na korten tijd en ofschoon het onjuist zou zijn te stellen, dat het afgelopen jaar de wereld geen stap nader tot het zoo lang verbeide „herstel” heeft gebracht, een stelling, die trouwens gelogenstraft wordt door de groter bedrijvigheid, die in enkele landen op industrieel gebied valt waar te nemen en door het zich elders geleidelijk beter aanpassen aan de door de langdurige crisis volkomen gewijzigde economische en monetaire verhoudingen, kan men toch bezwaarlijk beweren, dat 1935 heeft gestaan in het teken van tastbaren vooruitgang. Veeleer hebben zich in velerlei opzicht de bestaande moeilijkheden nog meer toegespitst. Van een terugkeer tot gezonde economische beginselen valt niets te bespeuren. De autarkie viert allerwegen hoogtij. Prohibitieve rechten, invoerverboden, contingenten, steun aan het inheemsche voortbrengingsproces — ook wij ondervinden de bedenkelijke gevolgen van dit alles aan den lijve en streven tevergeefs naar „aanpassing”, de „panacee voor alle crisissen” — maken de vrije uitwisseling van goederen tot een aanfluiting en het vrije ruilverkeer tot een zinledig begrip.

Monetair is de verwarring groter dan ooit. Muntontwaardiging wordt door den één aanvaard als een onvermijdelijke noodzakelijkheid en men vindt zelfs in breeden kring de recidive een normaal crisisverschijnsel, door den ander wordt dit „middel” aanbevolen als het correctief voor allerlei kwalen, waaraan de veelgeplaagde menschheid lijdt. Wederom anderen zoeken hun heil in een zwevende valuta — het Pond Sterling fluctueerde in het afgelopen jaar tusschen 6.91 en 7.38 — en intusschen heeft men ontdekt, dat het goud zich bij uitstek leent tot experimenten op zoek naar het perpetuum mobile.

Politiek is de toestand volkomen onoverzichtelijk. Wij beheerschen den toestand niet langer, wringen ons veeleer in den ijzeren greep van gebeurtenissen, die noch voorzien, noch voorkomen kunnen worden. Krachten zijn ontketend, waartegen wij blijkbaar machteloos staan en die met schier elementaire kracht alles, wat weleer als onwrikbaar gold, ontwrichten.

Dat in zulk een chaotischen-toestand — de uitdrukking is waarlijk niet te sterk — de wereldhandel zich vergeleken met de jaren, welke onmiddellijk aan de crisis voorafgingen, binnen enge grenzen beweegt en blijvend herstel onmogelijk is zoolang primaire economische en monetaire beginselen met voeten worden getreden, is vanzelfsprekend. Evenmin behoeft het betoog, dat het internationale reederijbedrijf, dat volkomen afhankelijk is van omvang en intensiteit van den wereldhandel, aan steeds groter moeilijkheden het hoofd moet bieden en slechts met behulp van regeerings-crisissteun voor den ondergang kan worden bewaard. Zoo heeft de Engelsche Regeering in het afgelopen jaar besloten een bedrag van £ 2 miljoen ter beschikking van de Engelsche vrachtvaart te stellen, terwijl hier te lande in 1935 rond f 8 miljoen in den vorm van rentelooze voorschotten aan het reederijbedrijf werd uitgekeerd.

Hun, die eenige verwachting koesterden van de pogingen tot internationale samenwerking op het stuk van opleggen en sloop van schepen teneinde op deze wijze het verstoord evenwicht tusschen vraag en aanbod te herstellen, heeft het afgelopen jaar nieuwe teleurstelling bereid. Op de in het begin van 1935 te Londen gehouden voorloopige conferentie is tot dusver geen plenaire zitting gevolgd en de verwezenlijking der in Londen ontworpen plannen lijkt even ver af als een jaar geleden. Belangrijker vraagstukken eischen thans de aandacht der betrokken regeeringen, zonder wier steun het particulier initiatief dit probleem niet tot een afdoende oplossing kan brengen.

Nochtans heeft de noodtoestand, waarin het bedrijf verkeert, geleid tot een zekere mate van samenwerking tusschen de zeevarende landen en is het mogelijk gebleken minimum-vrachten van en naar een aantal belangrijke verscheppingscentra vast te stellen en te doen eerbiedigen. De onmiddellijke aanleiding tot dezen eersten, belangrijken stap in de richting eener saneering der vrachtenmarkt vormde de ineenstorting van de Laplata-markt in Februari jl. Het stelsel der minimum-schaalvrachten is in den loop van 1935 geleidelijk uitgebreid en functionneert in zoover bevredigend, dat, mede dank zij de medewerking der bevrachters, de sterk speculatieve inslag, die aan de uitoefening van het „tramp“-bedrijf inhaerent was geworden, plaats heeft gemaakt voor een vaste basis, die de vrachtvaart-reederijen in staat stelt het vóór en tegen van bepaalde reizen met een zekere mate van nauwkeurigheid aan de werkelijkheid te toetsen.

Ik moge dit met een enkel voorbeeld illustreren. Bevonden zich vóór het vaststellen der minimum-schaalvrachten ongeveer 100 onbevrachte schepen in de Laplata-rivier en daalde de vracht door dringend aanbod van onmiddellijk of zeer spoedig beschikbare ruimte tot 11/6 d. van Rosario naar het Vereenigd Koninkrijk/Eur. Vasteland, dank zij de in samenwerking met bevrachters tot stand gekomen regeling bedraagt niettemin de gemiddeld van Rosario betaalde vracht gedurende het afgesloten tijdvak van twaalf maanden 16/6 d., tegen 16/3¼ d. per ton in 1934. Elders toont het gemiddeld betaalde vrachtcijfer weliswaar een daling vergeleken met 1934, maar deze daling zou zonder twijfel catastrophale afmetingen hebben aangenomen, indien meergenoemde samenwerking niet tot stand ware gekomen. Deze stelling vindt trouwens steun in het niet onbelangrijk geringer aantal bevrachtingen van Laplata, nog steeds de belangrijkste markt voor de groote vrachtvaart.

1935		1934	
Aant. schepen	Tonnen lading	Aant. schepen	Tonnen lading
1124	7.698.453	122	8.418.050

Immers, zou de geringer vraag naar ruimte van een zoo belangrijk bevrachtingscentrum en gezien de over het geheel vrij lethargische stemming elders, zonder minimum-vrachten automatisch tot dringend aanbod en daarmee gepaard gaande lage vrachten hebben moeten leiden.

De overige verscheppingscentra als Noord-Amerika, St. Lawrence, Cuba, Voor-Indië, het Verre Oosten en Australië betaalden bij gebrek aan vraag en in bepaalde gevallen meer dan voldoende aanbod van tonnage, over het geheel lager vrachten dan het jaar tevoren.

De vrees voor uitbreiding van het Italiaansch-Abessijnsch conflict leidde begin October tot een even plotselinge als kortstondige „hausse” op de vrachtenmarkt. In het bijzonder liepen de kolenvrachten naar West-Italië tijdelijk scherp op. Kon deze even welkome als onverwachte verbetering van het vrachtenpeil zich al niet handhaven, in zoover heeft zij, toch blijvend effect gesorteerd, dat de minimumvrachten werden herzien, juist gezegd verhoogd, teneinde deze meer in overeenstemming te brengen met de vrachtcijfers, welke op de z.g. niet-gecontroleerde markten kunnen worden bedongen.

Enkele andere, niet van belang ontbloote, gegevens mogen hier nog even in vogelvlucht de revue passeeren. De wereld-tonnage toonde op 1 October jl., vergeleken met het overeenkomstig tijdstip in 1934, een vermindering van 690.640 bruto register tons en bedroeg in totaal 64.885.972 tons. Gedurende de eerste tien maanden van het afgelopen jaar werden 1.282.334 bruto register tons gesloopt (overeenkomstig tijdvak 1934: 1.497.393 tons). Tegenover deze vermindering der wereld-handelsvloot staat echter een toenemende bedrijvigheid in den scheepsbouw, met name in Engeland, waar thans meer opdrachten onder handen zijn dan de laatste jaren het geval is geweest. De navolgende tabel, aantoonend de op 1 October van ieder jaar opgelegde tonnage, is eveneens belangwekkend, al moet bij de beoordeeling der cijfers rekening worden gehouden met het voortschrijdend sloopp proces:

1935	1934	1933	1932
(Bruto register tonnen).			
5.409.000	7.431.000	12.020.000	15.238.000

Het percentage der in totaal opgelegde schepen bedroeg aan het eind van 1935 circa 8 pCt. van de wereldvloot (eind 1934: ca. 11 pCt.). Voor ons land bedroegen deze percentages resp. 7.3 en 8.3 pCt.

In de kringen der tankvaartrederijen is men tot dusver tevreden over de wijze, waarop het Schierwaterplan in de practijk functionneert. De vrachten waren over het geheel iets gunstiger en het Italiaansch-Abessijnsch conflict heeft ertoe bijgedragen en doet zulks trouwens ook thans nog, om de vraag naar tankers voor het vervoer van ruwe olie, benzine e.d. van de Russische Zwarte Zee en meer in het bijzonder van de Golf van Mexico naar Italië te stimuleeren.

Ik moge volstaan met dit summier overzicht, dat allerminst aanspraak maakt op een eenigszins diepgaande studie van de gebeurtenissen en het verloop van de vrachtenmarkt gedurende het afgelopen jaar, maar dat nochtans in staat stelt tot het trekken van enkele conclusies. De eerste is — en ik denk bij het schrijven van dit overzicht uitsluitend aan het reederijbedrijf in breder verband, dus niet in de eerste plaats aan de Nederlandsche scheepvaart, die den ongunstigen invloed der ontwaarding van het Engelsch betaalmiddel bij voortdoring ondervindt — dat het afgelopen jaar voor de wereldscheepvaart eerder iets gunstiger is geweest dan zijn voorganger. Maar ieder optimisme, dat deze conclusie mocht wekken, wordt onmiddellijk getemperd door de overweging, dat de verbetering uiterst gering was en zelfs onvoldoende om de ondernemers in staat te stellen uit de bedrijfswinst de noodzakelijke afschrijvingen te bestrijden. Van werkelijke vooruitgang en blijvend herstel kan geen sprake zijn zoolang de wereldhandel kwijnt en de chaos in economisch, monetair en politiek opzicht voortduurt.

De tweede conclusie is, dat, naarmate de nood stijgt, de geneigdheid toeneemt om door middel van samenwerking in internationaal verband, maatreg-

len tot zelfbehoud te nemen. Het instituut der minimum-vrachten is één der weinige lichtpunten. Het heeft een volkomen ontwrichting der vrachtenmarkt weten te voorkomen en aangetoond, dat gemeen overleg niet bij voorbaat als een onbereikbaar ideaal behoeft te worden afgewezen.

Het reederijbedrijf, belangrijke maar nochtans kleine schakel in het groote raderwerk van 's werelds economisch bestel, is afhankelijk van de verdere ontwikkeling van den algemeenen toestand. Het is doelloos zich te verdiepen in de vraag, hoe deze ontwikkeling in het nieuw aangevangen jaar zal zijn. De reedersgemeenschap kan op den algemeenen gang van zaken geen invloed uitoefenen. Haar rol is in dit opzicht althans zuiver passief. Men kan slechts hopen, dat aan haar weerstandsvermogen geen al te zware eischen meer worden gesteld en dat ook voor haar eerlang gunstiger tijden zullen aanbreken.

C. VERMEY.

LAAGTE-RECORDS IN DEN RENTESTAND.

Verreweg de belangrijkste gebeurtenis op het gebied van de openbare financiën in den laatsten tijd is het plaatsen van de groote Engelsche en Amerikaansche leeningen tegen een rentevoet van rond 2½ pCt. geweest. Men zou bijna kunnen denken, dat daarmee een nieuw gouden tijdperk is ingeluid. Want, wanneer dit de in de landen gebruikelijke rente zou zijn en nieuwe investeringen geen hooger rentevoet dan 3 pCt. bedingen, dan zou zulks den economischen opbloei vleugels moeten geven. De vraag dient daarom te worden onderzocht, wat deze rentetarieven beteekenen, hoe zij tot stand zijn gekomen en — waarom zij in de eerste plaats voor de twee genoemde volkshuishoudingen gelden.

Het is toch een feit, dat overal elders veel hogere rentetarieven gelden, ook in landen, waarvan de financieele draagkracht tot voor kort niet bij die van Amerika en Engeland ten achter scheen te staan.

Zoo moest Frankrijk voor zijn, na maandenlang dralen uitgegeven, leening van Frs. 2 milliard ruim 5 pCt. rente betalen, daar de koers van inschrijving 95 pCt. bedroeg. In België is de conversie van de staatsleeningen gezien den koers een mislukking geworden, want de nieuwe 4 pCt. leening wordt in Brussel slechts iets boven de 90 pCt. verhandeld, en bovendien waarschijnlijk nog gesteund. De in Duitschland nieuw te emitteeren R.M. 500 millioen schatkistbiljetten van de Rijksspoorwegen zullen een rente van 4½ pCt. dragen. In Duitschland is de toestand met een standaardrente van 4½ pCt. en een emissiekoers van 98½ pCt. iets gunstiger dan in Frankrijk, iets minder dan in België; dit alles toont echter aan, dat Engeland-Amerika, wat de rentestand betreft, een uitzondering vormen. De verhoudingen op de internationale geldmarkt zijn geheel gewijzigd. De internationale verwickelingen van vroeger ontbreken. Ook ten opzichte van zijn leeningspolitiek is elk land schijnbaar autarkistisch in dien zin, dat van een stelsel van communiceerende vaten allang geen sprake meer is.

Welke van deze tarieven zijn dan echter de „juiste”, in dien zin, dat zij de toekomst aanduiden, waarheen wij sturen?

De Engelsche emissie bestaat, zooals bekend, uit twee deelen: £ 200 millioen waren 2½ pCt. fundeering-leening met een looptijd van ten minste twintig, ten hoogste vijfentwintig jaren bij een koers van uitgifte van 96 pCt., de resteerende £ 100 millioen waren 1 pCt. schatkistbiljetten met een looptijd van twee tot vijf jaren en een emissiekoers van 98 pCt.; d.w.z. dat de werkelijke rente in het eerste geval 2.7 pCt., in het tweede 1.42 pCt. bedroeg.

Zeer opmerkelijk is echter, dat de Engelsche kapitaalmarkt door den omvang van de emissie en de matige rente niet al te zeer verrast, noch ook teleurgesteld was. Zoo weinig teleurgesteld zelfs, dat de Londensche beurs hierop met een hogere waardeering

niet alleen van de oudere leeningen, doch ook van de aandeelen reageerde, als aanpassing aan den thans ontstane toestand.

Stellig was de leening lang niet in haar geheelen omvang een nieuwe schuld. Uit haar opbrengst zouden 2 pCt. schatkistbiljetten tot een bedrag van £ 150 millioen op 2 Maart, 3 pCt. bonds tot een bedrag van £ 44 millioen op 15 September 1936 worden terugbetaald; de nieuwe leening van £ 200 millioen was dus bijna geheel een conversie tot een lageren rentevoet. Nauwelijks £ 100 millioen werd dus nieuw opgenomen. Ook deze kunnen ten deele voor terugbetaling van schatkistwissels dienen, voor het overige zal hun opbrengst voor de kosten van bewapening worden gebruikt. Waarvoor deze gelden evenwel ook bestemd mogen zijn, aan het feit, dat de rentevoet een niveau heeft bereikt, dat gedurende een halve eeuw ook in Engeland niet is voorgekomen en aan de mate, waarin de markt bereid is gelden op te nemen, verandert hierdoor niets.

De verklaring ligt in het ruimschoots voorhanden zijn van liquide middelen. Zouden deze in hun geheel uit de binnenlandsche volkshuishouding voortkomen? De gang van zaken in Engeland is voldoende bevredigend om investeringen in het algemeen hooger te belooften dan tegen een rente, waartegen de leening werd opgenomen. De investeringen absorbeeren echter niet het geheele aanbod. Naast eigen besparingen treedt blijkbaar ook kapitaal uit het buitenland op, hetwelk in Engeland emplooi zoekt. Merkwaardig genoeg schijnt de devaluatie van het Pond, zoodra deze in wezen als geëindigd kon worden beschouwd, den invoer van buitenlandsch kapitaal te hebben begunstigd in plaats van, zooals verwacht, een tegengestelden invloed uit te oefenen.

De omstandigheden in de Vereenigde Staten zijn overeenkomstig. Hier werd een nieuwe staatsleening van \$ 900 millioen in zeer korten tijd volteekend, de eene helft tot 1½ pCt. voor 5 jaren en de andere helft tot 2½ pCt. met een looptijd, varieerende van 10—12 jaren. De rentetarieven zijn, zuiver berekend, in de Vereenigde Staten iets hooger dan in Engeland. Het verschil is echter zoo gering, dat het op een groote mate van gelijkheid van toestand wijst. Ook de Vereenigde Staten hebben veel geld uit het buitenland gekregen. Goud wordt zelfs uit Engeland in de Vereenigde Staten ingevoerd. In September 1935 werd voor \$ 255 millioen goud naar de Vereenigde Staten verscheept; verreweg het grootste gedeelte, \$ 238 millioen, kwam uit Frankrijk. Wanneer men de cijfers over een langere periode beschouwt, ongeveer in September beginnende, dan zal men zien, dat ongeveer drie vijfden uit Frankrijk en een vijfde uit Engeland komen. Dat ook Engeland meer goud ontvangt dan het afgeeft, behoeft nauwelijks te worden vermeld. Deze goudverscheppingen vinden in hoofdzaak plaats voor rekening van particulieren, die hun geld in veiligheid brengen, d.w.z. hun kapitaal in Dollars of Ponden willen beleggen, in plaats van in Francs, Gulden, enz.

Het in totaal hierdoor naar Amerika verscheepte geld wordt niet direct gebruikt. Het ligt in den vorm van deposito's, doch zal de eerste gelegenheid tot veilige belegging benutten welke zich voordoet. Deze mogelijkheid schijnt ondanks den huidige enorme schuldenlast, welken Engeland en Amerika dragen, in de Staatsleeningen aanwezig te zijn. De binnenlandsche schuld van Engeland wordt op £ 7 milliard, die van de Vereenigde Staten op \$ 30 milliard geraamd. Daar de bevolking van de Vereenigde Staten 2½ maal zoo groot is als die van Engeland, is het aandeel per hoofd der bevolking (in de Oostenrijksche munt omgerekend) in Engeland rond 3.500, in Amerika rond 1.200 Schilling. Zelfs als persoonlijke schuld zou dit zeker niet gering zijn. Ook zijn de schulden tot dit bedrag pas in den laatsten tijd gegroeid. Voor het begin van den wereld-

oorlog hadden de Vereenigde Staten een schuld van \$1.2 milliard in plaats van \$80 milliard, de Engelsche staatsschuld, thans £7 milliard groot, bedroeg in 1914 £0.7 milliard; in het eerste geval dus een vijftientwintigste, in het tweede geval een tiende gedeelte van tegenwoordig. In elk geval: het vertrouwen is aanwezig en daardoor ondervonden de inschrijvingen niet slechts geen tegenstand, doch werden gemakkelijker, soms zelfs stormachtig volteekend.

Niettemin is de uitzonderingspositie zoowel voor Groot-Brittannië als voor de Vereenigde Staten kenmerkend. Behalve in het Angelsaksische bedrijfsleven zullen laagterecords in de rentetarieven, zooals deze daar voorloopig gelden, zich nauwelijks kunnen doorzetten. Er heerscht een differentieering van volkshuishoudingen, ook in dit opzicht bijna zooals in de achttiende eeuw. Van een wereldmarkt van het kapitaal kan voorloopig geen sprake zijn. Ook doen de jongste conflicten en mogelijkheden tot conflicten deze niet al te spoedig verwachten. Wij mogen er evenwel ternauwernood op rekenen, dat ook in het Angelsaksische bedrijfsleven alleen de thans geldende rentetarieven een waarborg van duurzaamheid bieden. Het is een record, dat, vooral in Amerika, ondanks de steeds nieuwe conflicten van wetgeving, openbare rechtspraak en bestuur, eenigen tijd zal kunnen worden gehandhaafd, wellicht zelfs nog een weinig overtroffen, doch dat geen nieuw „gouden” tijdperk zal inleiden.

Prof. Dr. JULIUS WOLF.

DE RIJKSMIDDELEN OVER DECEMBER 1935.

De laatste maand van het jaar 1935 heeft met een opbrengst der „Overige Middelen” van f 31.387.900 nog een vrij poover figuur gemaakt, al was de ontvangst ook niet zoo buitengewoon slecht als in de maand November. Vergeleken met de gelijknamige maand van 1934 vertoonden de niet-kohierbelastingen een achteruitgang van f 2.082.300. Alleen de invoerrechten, het statistiekrecht, de geslacht-, de suiker- en de tabaksaccijns, alsmede de omzetbelasting vertoonden een hooger opbrengstcijfer. Al de overige middelen brachten minder op. Evenmin als in een der vorige maanden van het jaar werd de gemiddelde maandraming bereikt; het nadeelig verschil bedroeg ditmaal f 1.791.300. Vroeger waren de laatste maanden van het jaar voor de schatkist gewoonlijk vrij gunstig; hiervan schijnt thans geen sprake meer te zijn.

De totale opbrengst over de twaalf maanden van 1935 bedraagt f 366.409.800 tegen f 359.313.400 in het daaraan voorafgaande jaar en bij een totale raming van f 398.150.000. Vijf middelen (de invoerrechten, de suiker- en de tabaksaccijns, de omzetbelasting en de couponbelasting) brachten tezamen f 18.166.600 méér op dan in 1934, waarvan de invoerrechten een surplus opleverden van f 7.048.900 en de omzetbelasting een van f 6.526.700. Aan deze beide middelen is het te danken, dat de totale ontvangst van 1935 boven die van 1934 is gekomen. Immers, tegenover de middelen, die in opbrengst vooruitgingen, staan de twaalf overige middelen, die in totaal f 11.070.200 daalden. Dat de opbrengst belangrijk bij de raming ten achter is gebleven, is in hoofdzaak toe te schrijven aan de invoerrechten, die f 8.261.000 minder opleverden dan waarop was gerekend, en aan de omzetbelasting, die niet minder dan f 20.556.600 bij de verwachting ten achter bleef. De raming werd slechts overtroffen door den zoutaccijns, den suikeraccijns, de couponbelasting, de zegelrechten en de registratierechten. Tenslotte moge in dit verband nog worden opgemerkt, dat bij den suikeraccijns en de couponbelasting zoowel de raming als de opbrengst van het vorige jaar werden overschreden. De totaalindruk kan derhalve niet anders dan teleurstellend worden genoemd.

De dividend- en tantiëmebelasting bracht in de

laatste maand van het jaar nog een tegenvaller; doordat de teruggaven de ontvangen bedragen hebben overtroffen, vermeldt de middenstaat zelfs een negatieve opbrengst (van minus f 64.000). Het eindresultaat van 1935 is, dat er f 2.709.200 minder is binnengekomen dan in 1934 en f 1.516.600 beneden de raming is gebleven. Aan de vermindering der dividendbetalingen is blijkbaar nog geen einde gekomen. Ook zijn verschillende interim-dividenden, die aan het einde van het jaar plegen te worden uitgekeerd, ditmaal lager uitgevallen dan verwacht werd.

De invoerrechten gaven ditmaal f 33.700 meer dan in December 1934, doch f 496.500 minder dan de gemiddelde maandraming. Na de fluctuaties van de vorige maanden in verband met de gespannen internationale verhoudingen zijn de invoerrechten hiermede weder op het voor 1935 normale peil gekomen. Gerekend over twaalf maanden hebben de invoerrechten in 1935 f 7.048.900 meer opgeleverd dan in 1934, waarbij intusschen moet worden bedacht, dat dit middel in het begin van laatstgenoemd jaar door bijzondere omstandigheden lage ontvangsten gaf. De raming werd in 1935 bij lange na niet bereikt (nadeelig verschil f 8.261.000). Het statistiekrecht gaf in de afgelopen maand een surplus van f 1.700. Ook in de vorige drie maanden was de ontvangst gestegen, waaruit blijkt, dat de omvang van onze totalen buitenlandschen handel is toegenomen.

De zoutaccijns daalde met f 46.200. Voor dit middel was het tweede halfjaar heel wat ongunstiger dan de eerste zes maanden.

De geslachtaccijns gaf opnieuw een hooger opbrengstcijfer te zien (toeneming f 68.800). Deze heffing is bezig zich iets te herstellen door het toegenomen verbruik van rundvleesch, gevolg van het schaarscher en duurder worden van het varkensvleesch. De wijnaccijns gaf f 99.100 minder wegens de verlaging van de opcenten ingevolge de wet van 13 September 1935 (Staatsblad No. 548). Het gedistilleerd verschafte f 163.900 minder en de bieraccijns daalde met f 58.300. De loop van deze beide middelen is in het afgelopen jaar zeer tegengevallen; het verbruik blijkt belangrijk te zijn afgenomen. Beter gaat het met den suikeraccijns, die in de afgelopen maand zelfs een aanzienlijke ontvangst te boeken gaf (f 5.663.600 tegen f 4.833.400 in December 1934 en een maandraming van f 4.166.700). Na de inzinking van de beide vorige maanden wijst dit weer op eenig herstel. Ook de tabaksaccijns was in de afgelopen maand weer iets beter (vermeerdering f 76.700), al werd de gemiddelde maandraming ook niet gehaald. Over het algemeen genomen hebben de accijnzen zich in het afgelopen jaar niet kunnen handhaven. Alleen de suikeraccijns en de tabaksaccijns hebben meer opgeleverd dan in 1934; de raming werd slechts bij den zoutaccijns en den suikeraccijns overtroffen.

De belasting op gouden en zilveren werken daalde met f 1.500; het voordeel saldo over de vorige maanden werd daardoor weer in een klein nadeelig verschil omgezet (van f 300). De opbrengst van de omzetbelasting verschilde niet noemenswaard van die over December 1934 (ditmaal werd f 18.600 meer geïnd). In totaal bracht deze heffing in 1935 f 60.943.400 in 's Rijks schatkist, of f 20.556.600 minder dan waarop was gerekend. En hoewel de omzetbelasting in het begin van het jaar 1934 nog niet op gang was, heeft 1935 in totaal slechts een accres van f 6.526.700 opgeleverd. De couponbelasting vertoonde in de afgelopen maand een daling van f 101.900. Daarentegen heeft dit middel in de voorafgaande maanden zoo ruim gevloeid, dat de raming over 1935 toch nog met f 184.500 werd overschreden.

De z.g. conjunctuurbelastingen toonen nog steeds een dalende tendens. De zegelrechten verschafte f 176.200 minder, waarvan f 35.600 op rekening komt van de beursbelasting. Aan registratierechten kwam f 79.300 minder binnen. Ook konden beide heffingen

de gemiddelde maandraming niet halen, al was het ontvangstcijfer der registratierechten niet zóó slecht als in de voorafgaande maanden. Gerekend over twaalf maanden hebben de hier besproken middelen resp. f 1.399.600 en f 771.400 minder opgeleverd.

Er is weinig bedrijvigheid in de geldwereld. Voorts hebben vermoedelijk minder transporten van vast goed plaats gevonden door het wantrouwen in hypothecaire beleggingen. De successierechten liepen terug met f 1.484.200, doch de ontvangst van December 1934 was buitengewoon hoog. Ook was November 1935 nogal gunstig. Vandaar, dat de totale achterstand over het geheele jaar 1935 niet meer dan f 132.300 bedraagt, waartegenover staat, dat de raming met f 1.707.900 werd overschreden. Deze heffing heeft zich vrij goed kunnen handhaven. De loodsgelden gaven ditmaal niet meer dan f 53.200 (in December 1934 f 299.600), waarin de verlaging van het tarief tot uitdrukking komt. In de twaalf maanden kwam f 1.017.900 minder binnen dan in 1934.

Wat de Directe Belastingen van Afdeeling Ia betreft, heeft de stand van het zuiver kohierbedrag zich in de afgelopen maand slechts weinig gewijzigd. Het totale kohierbedrag klom van f 95.761.300 tot f 99.435.800.

De vergelijking met hetzelfde tijdstip van het vorige jaar valt voor 1935 voordeelig uit. De grondbelasting vertoont een vooruitgang van f 253.600, dat als een normaal accres mag worden beschouwd. Bij de inkomstenbelasting komt het zuiver kohierbedrag per ultimo December f 6.650.500 uit boven den stand op het overeenkomstige tijdstip van 1934, terwijl de vermogensbelasting een stijging te zien geeft van f 203.600. Hoewel dit verschil louter zijn oorzaak vindt in de hogere opcenten op inkomsten- en vermogensbelasting, zijn de cijfers van de aanslagen der directe belastingen niet onbevredigend en deze zullen de raming wel halen. Alle aanslagen zijn nl. nog lang niet uitgereikt en de thans opgevoerde bedragen, die nog aanzienlijk bij de raming ten achter blijven, zullen in 1936 nog belangrijk stijgen. Bij de Verdieningsbelasting I is, in vergelijking met den stand van het vorige jaar, een teruggang te constateeren (van f 380.400). De belasting van de doode hand wijst thans een zuiver kohierbedrag aan van f 1.838.500, hetgeen een vooruitgang met ruim f 200.000 gedurende de maand December beteekent.

AANTEKENINGEN.

De uitvoer van landbouwproducten uit Nederlandsch-Indië.

Het Departement van Economische Zaken in Nederlandsch-Indië heeft dit jaar in de „Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek” wederom een overzicht gepubliceerd betreffende den uitvoer van landbouwproducten. Wij geven hieronder in groote trekken den voornaamsten inhoud van dit deel „De Landbouwexportgewassen van Nederlandsch-Indië in 1934” weer.*)

Het aandeel van den Indischen uitvoer in de waarde van den wereldexport, hetwelk in 1926 nog 2.24 pCt. bedroeg, daalde nadien tot 1.59 pCt. in 1931, bedroeg in 1932 weer 1.70 pCt., doch daalde in 1933 opnieuw tot 1.61 pCt. Het jaar 1934 beteekende op dit gebied een aanzienlijke verbetering. Het aandeel steeg tot 1.86 pCt., een percentage, dat sedert 1928 niet was bereikt.

Een vergelijking van de Indische productie (resp. uitvoer, indien geen betrouwbare productie-gegevens verkrijgbaar zijn, wat slechts bij suiker en kina het geval is) met de wereldproductie (resp. uitvoer) van eenige voor Indië in aanmerking komende producten geeft voor 1934 niet zulk een onverdeeld gunstig beeld. Het Indische aandeel vertoont in dit geval bij

*) Batavia 1935, Landsdrukkerij. Prijs f 3.50.

vele producten een daling, hoewel Indië over het algemeen zijn positie als een der belangrijkste leveranciers van tropische landbouwproducten heeft kunnen handhaven.

Proc. aandeel van	werelduitv.					
	wereldprod.	1925	1929	1931	1933	1934
Ned.-Indië in						
kina (prod.)	92	94	92	89	90	
kapok (uitv.)	79	73	79	82	79	
peper (uitv.)	72	69	69	80	80	
rubber (uitv.)	36	30	32	33	37	
klapper-producten (uitv.)	28	29	25	29	24	
agave (uitv.)	15	22	29	30	23	
thee (uitv.) ¹⁾	13	17	19	19	16	
suiker (prod.) ²⁾	10	11	10	6	3	
oliepalm-prod. (uitv.)	1	5	10	15	15	
koffie (uitv.)	5	6	4	5	5	
cacao (uitv.)	0.2	0.2	0.3	0.3	0.4	

¹⁾ Exclusief de uitvoeren uit Britsch-Indië over land.

²⁾ Oogstjaar, telquel.

De uitvoer van kina is, ondanks de vele pogingen om dit product elders te kweken, nog steeds nagevoeg geheel uit Indië afkomstig.

Voor kapok brokkelde het Indische aandeel iets af door een grooteren export van Indo-China, den belangrijkste concurrent voor „Java-kapok”. Ook voor peper is Indië verreweg de belangrijkste leverancier, al heeft het niet meer het pepermonopolie, zooals in den Compagniestijd. De uitvoer van Serawak neemt bovendien ook gestadig toe.

Door de gestegen prijzen nam de uitvoer van bevolkingsrubber sterk toe, waardoor het Indische aandeel aanmerkelijk kon verbeteren. De uitvoer van Malakka daalde daarentegen met 7 pCt. Was Nederlandsch-Indië in 1932 de grootste leverancier van klapperproducten (copra, olie, enz.), in 1933 en 1934 werd het aandeel steeds kleiner. De Philippijnen en Ceylon hebben in deze jaren hun uitvoer sterk kunnen verbeteren. De Philippijnen zijn de grootste producenten van klapperolie, welke voor het overgrote deel wordt uitgevoerd, terwijl in de laatste jaren van de op Java geproduceerde fabrieksolie een groot deel in Nederlandsch-Indië wordt geconsumeerd.

Het aandeel van Indië in den uitvoer van vezels daalde vrij sterk. Daar de agavevezels met de manillahennep moeten concurreeren, is de groote stijging van den uitvoer van de Philippijnen vermeldenswaard. De daling van het percentage van den thee-uitvoer is voornamelijk toe te schrijven aan een toegenomen uitvoer der niet bij de restrictie aangesloten landen.

Als gevolg van de groote restrictie daalde het aandeel van suiker weer zeer aanzienlijk. De belangrijke stijging van het aandeel der oliepalmproducten sedert 1925 bewijst, dat Indië erin geslaagd is, met succes te concurreeren tegen Afrika. De beteekenis van Nederlandsch-Indië voor den werelduitvoer van koffie is relatief klein. De schommelingen in de uitvoeren zijn in hoofdzaak het gevolg van de weersomstandigheden op Java en Madoera. Hoewel Indië slechts eenigen tienden procenten van den werelduitvoer van cacao levert, is de uitgevoerde cacao zgn. „Edelcacao”, waarvan echter ook al overproductie schijnt te bestaan.

De ontwikkeling van de kartelwetgeving in de wereld.

Onlangs is een verzameling van alle op de wereld van kracht zijnde kartelwetten verschenen van de hand van Dr. J. W. Reichert, welke buitengewoon belangwekkend is. Het betreft hier een verzameling van ruim 40 in het Duitsch vertaalde kartelwetten en verordeningen van 24 verschillende landen.¹⁾ De schrijver, die door de Internationale Kamer van Koophandel te Parijs met het uitbrengen van een rapport over de juridische vraagstukken van de internationale kartels is belast, geeft na een uitvoerige beschouwing

¹⁾ Die Kartellgesetze der Welt. (Berlijn 1935; Carl Heymanns Verlag. Prijs R.M. 9.—).

over de geschiedenis van de kartelwetgeving een samenvatting, waaraan het volgende is ontleend.

De van kracht zijnde kartelwetten bieden een buitengewoon bont geschakeerd beeld van de uiteenlopende voorschriften in de verschillende landen en werelddeelen, hoewel de wetgeving van de Vereenigde Staten meestal als voorbeeld voor de wetten van de andere landen heeft gediend. De overneming van de Amerikaansche voorschriften heeft niet alleen van land tot land een ontwikkeling en daarmee een wijziging ondergaan, doch ook in die landen zelf valt in den loop van den tijd een algeheele koersverandering bij den inhoud van de wetgeving te constateeren. Het beste blijkt dit proces bij de Vereenigde Staten zelf. Want de wijziging, welke zich in de Amerikaansche kartelwetgeving in de periode van 1890 tot 1933 heeft voltrokken, leidde van het eene uiterste naar het andere. Vroeger een volkomen verbod tot kartelvorming en tot beperking van de concurrentie, later daarentegen een door den Staat aan alle bedrijfstakken opgelegde gedwongen kartelleering met een buitengewoon vergaande beperking van de concurrentie.

De tegenwoordige kartelwetgeving in de wereld schommelt tusschen een algeheel kartelverbod en een absolute kartelvrijheid. Dit beteekent in het eene land handhaving van de vrijheid van concurrentie door het onderdrukken van het recht tot aaneensluiting; in het andere land daarentegen de zekerheid van het recht tot aaneensluiting, dus vrijheid tot het aangaan van overeenkomsten met het doel de concurrentie te beperken of uit te schakelen. Al werd vroeger het denkbeeld van de vrijheid om overeenkomsten aan te gaan ook door alle wetgevers als het hoogste beginsel erkend, toch hebben economische behoeften en politieke omwentelingen een verandering van het recht noodzakelijk gemaakt.

Uit hetzelfde principe van de vrijheid tot het aangaan van overeenkomsten ontwikkelde zich in de landen met een individualistische liberale wereldbeschouwing de voorrang van de concurrentievrijheid boven de vrijheid van vereeniging; daarentegen in andere landen de voorrang van de idee van het algemeen belang boven het eigenbelang van het individu. Tusschen de uitersten kartelverbod en kartelvrijheid kon, al naar gelang van de verhouding tusschen concurrentievrijheid en concurrentiebeperking, een zeer uiteenlopend mengsel van wettelijke kartelvoorschriften ontstaan, waarin publiek- en privaatrecht, civielrecht en strafrecht elkaar op verschillende wijze ontmoeten.

Het is een oud inzicht, dat vrijheid tot het aangaan van overeenkomsten en concurrentievrijheid niet gelijkwaardig of onbegrensd naast elkaar kunnen bestaan. Indien de gedachte van de concurrentievrijheid, zooals in het Engelsche recht, bijna zonder uitzondering tot op heden hoog gehouden wordt, dan is het principe van de vrijheid tot het aangaan van overeenkomsten aan een groot voorbehoud onderworpen en dan kan met name een overeenkomst tot beperking of verzachting van de concurrentie, zooals bij het kartelrecht behoort, niet worden goedgekeurd. In een dergelijk eenzijdig gebruik is ook de Engelsche rechtspraak niet geheel geslaagd. Men kan ook in Engeland niet ontkennen, dat menige algemeene regeling van bepaalde bedrijfstakken tot verbetering van het bedrijfsleven medewerkt, en niet uitsluitend in het voordeel van den producent of den handelaar, doch ook vaak in dat van den verbruiker, is. In ieder geval zijn de oude Engelsche rechtsopvattingen, welke uit den tijd van de z.g. klassieke economie stammen en bijna twee eeuwen oud zijn, nog in de geheele Angelsaksische wereld toonaangevend of waren dit tot kort althans.

De wetgeving in de Ver. Staten had de oude Engelsche individualistische rechtsopvatting van vrijheid ten aanzien van concurrentie in 1890 met de z.g. Sherman Act als richtlijn voor het rechtsgevoel en de jurisprudentie uitdrukkelijk bekrachtigd. De Antitrustwetten hadden ten doel de particuliere bedrij-

ven te beletten een al te groote vlucht te nemen. In het verbod van aaneensluiting tot vereenigingen, maatschappijen of kartels is de Amerikaansche wetgever niet geheel geslaagd. Zooals bekend, werden ondanks door de Amerikaansche ondernemers de gaten in de mazen van de wet en de rechtspraak gevonden; op deze wijze konden zij den opbouw van het bedrijfsleven tot in het reusachtige opvoeren (in den vorm van trusts).

Jonge volken hebben het voorbeeld van Amerika gevolgd. Zij volgden de Amerikaansche wetgeving, ten einde de ontwikkeling van hun „Kolonialwirtschaft" met behulp van het particuliere bedrijfsleven zooveel mogelijk in gunstige banen te leiden. Zij wilden de instincten van speculatie, woeker en uitbuiting ten gunste van den verbruiker besnoeien. In elk geval namen landen, zooals Canada, Argentinië, Australië, Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika en niet in de laatste plaats zelfs landen van het oude Europa, de Amerikaansche wetgeving als voorbeeld, ijverig trachtend, ook uit de ondervindingen op het gebied van de rechtspraak en het bestuur van Amerika voordeel te behalen. Hierbij bleek spoedig, dat de Amerikaansche regeling niet voor andere landen en andere toestanden geschikt was. In Noord-Amerika zelf was bovendien de Sherman Act niet van langen duur. Na een verzachting van de antitrust-wetgeving en het toelaten van kartels voor den buitenlandschen handel in 1918 hebben de ernstige crisis en de langdurige depressie de Regeering genoopt, een geheel nieuwen koers in te slaan.

De Nira-wetten kunnen, van een juridisch standpunt beschouwd, als het volkomen tegendeel van de vrijheid van concurrentie worden bestempeld. De van staatswege bijna aan alle takken van industrie in Amerika met dwang opgelegde „ordering van concurrentie" beteekende inderdaad een opheffing van de concurrentievrijheid. De z.g. codes voor „fair competition" moesten niet alleen oneerlijke concurrentie onmogelijk maken en een nieuwe zakenmoraal ingang doen vinden, doch zouden aan het geheele bedrijfsleven een nieuwen, gezonden prikkel moeten geven. Alvorens het doel bereikt was, werd evenwel door het hoogste Federale Gerechtschef een vonnis geveld, dat aan de Nira-reglementeering een einde heeft gemaakt. Uit dit vonnis blijkt, hoe de uitersten in klein bespek tegen elkaar botsen. Indien het juist is, dat een van de door President Roosevelt voorspelde gevolgen van het ingrijpende vonnis is uitgekomen, namelijk, dat als gevolg van de ineenstorting van de nieuwe arbeids- en bedrijfsordening in menigen tak van het Amerikaansche bedrijfsleven plotseling arbeidsconflicten zijn ontbrand, dan toont deze verstoring van de sociale en economische verhoudingen duidelijk, dat wetgever en rechter geen grootere taak hebben dan voor de rechtszekerheid en de duidelijkheid van het recht zorg te dragen.

De Amerikaansche regeling van de concurrentie ging voorts ten deele gepaard met het verbod, nieuwe industriële bedrijven op te richten en bestaande te vergrooten. Het opkomen van buitenstaanders moest daardoor bemoeilijkt, zoo niet verhinderd worden. Hiermede heeft Amerika een weg ingeslagen, welke in Europeesche landen reeds vroeger was betreden. Spanje heeft sedert 1926 de uitbreiding van industriële bedrijven aan de goedkeuring van een zelfbesturend lichaam onderworpen. In Italië bestaan overeenkomstige voorschriften. Ook in Duitschland hebben de crisistoestanden ertoe geleid, dat bij de gedwongen kartelwetgeving van 1933 de Minister van Economische Zaken gemachtigd werd, met het oog op het belang van het bedrijfsleven onnoodige uitbreiding van industriële bedrijven en de daardoor dreigende oneconomische investeringen te verhinderen. Dergelijke maatregelen kunnen voor de beperking van de concurrentie en de regeling van de markten vaak van evenveel belang zijn als de kartelmaatregelen.

In Europa bestaan talrijke voorbeelden van posi-

tieve staatsbemoeiing naast een negatieve kartelpolitiek. Het betreft hier vaak compromis-oplossingen, waarin zowel het particulier kartelinitiatief gehandhaafd blijft als het staatstoezicht bevorderd wordt. Dergelijke oplossingen kunnen voor het bedrijfsleven draaglijk zijn, wanneer zij met de praktische behoeften van de nationale bedrijfstakken rekening houden en tegelijkertijd aan de internationale kartels voldoende speelruimte laten.

Bedenkelijk kan echter een gelegenhedswetgeving worden, welke haar voorschriften al naar gelang van de conjunctuur of de valutasituatie wijzigt en aan het experimenteren gaat. Wat het bedrijfsleven behalve rechtszekerheid en duidelijkheid van het recht noodig heeft, is bestendigheid van het recht. Teneinde dit doel te bereiken, zijn uniforme rechtsregelen noodig, hetzij dat het de rechtspraak van de gewone of van de speciale rechtbanken betreft. Ook wat betreft administratieve beslissingen moet aan de uniformiteit van de rechtsnormen worden gedacht, en wel meer, naarmate het publieke recht dieper ten aanzien van de kartels ingrijpt. Waar deze uniformiteit in rechtspraak of administratieve besluiten mocht ontbreken, moet zij zoo spoedig mogelijk worden tot stand gebracht.

Een van de jongste veranderingen op het gebied van de kartelwetgeving en de administratieve maatregelen uit Europa afkomstig, is het staatsingrijpen ten gunste van bepaalde kartelovereenkomsten, en wel tegen de buitenstaanders en hun pogingen tot verstoring van het doel van het kartel. Op dit gebied hebben zich tot dusverre twee soorten van staatspolitiek t.a.v. de kartels ontwikkeld. De eene is die van België en Nederland, welke betrekking heeft op de algemeene verbindendverklaring van een bestaand kartel voor alle ondernemingen in denzelfden bedrijfstak, dus ook voor alle buitenstaanders, de andere is het tot stand brengen van een z.g. dwangkartel, d.w.z. een eveneens voor de buitenstaanders verplichte aansluiting bij een bestaand kartel of de oprichting van een geheel nieuw kartel, dat alle ondernemingen van den betreffenden bedrijfstak omvat.

In enkele gevallen zijn, zooals bijv. in Duitsland reeds twintig jaren geleden, door speciale wetten, dwangkartels tot stand gekomen. In den laatsten tijd voorziet de wetgeving in Midden-, West- en Zuid-Europese staten in de machtiging van den Minister van Economische Zaken om dwangkartels op te richten of kartels verplichtend te doen zijn, wanneer bepaalde omstandigheden hiertoe nopen, n.l. wanneer bijv. het algemeen welzijn of het geheele bedrijfsleven dit noodzakelijk doen schijnen. Men dient hierbij te bedenken, dat deze nieuwe ontwikkeling van het recht

niet alleen tot stand kwam met het doel om de crisis te overwinnen, doch ook met het oog op de noodzakelijke internationale kartels, waarvan het totstandkomen en het bijeenblijven door den Staat bevorderd behoort te worden.

Deze wijziging in de wetgevingen is ongetwijfeld in den geest van allen, die in een tijd van valuta-chaos en van een nog nauwelijks gecamoufleerden tariefloorlog inzien, dat thans bij de vaak twijfelachtige handelsverdragen tusschen de staten onderling minder dan ooit particuliere kartelregelingen, welke meerdere landen omvatten, kunnen worden gemist. Het schijnt echter aanbeveling te verdienen om de mogelijkheid van gedwongen ingrijpen niet tot regel te maken, doch de vrijheid van kartelvorming als leidend beginsel voor de betrokken ondernemers te laten bestaan. De economische vraagstukken, waarmee elk kartel naar binnen en naar buiten te kampen heeft, zijn zoo vaak en zoo spoedig aan veranderingen onderhevig, dat de vrijheid als scheppende kracht van de regeling niet kan worden gemist en dat de administratieve instanties niet met nog moeilijker uit te voeren opdrachten kunnen worden belast.

Met name bij de internationale kartels kan dwang, welke niet uit de betrokken industrie-takken zelf voortspuit, niet veel baten. De beste waarborg voor het behoud van beproefde kartels, wier werkzaamheid op internationaal gebied ligt, vormen niet de rechtsnormen of rechterlijke uitspraken van het een of andere land, doch de weloverwogen en vrijwillige beslissing van de landengroepen, om den als noodzakelijk erkenden arbeid der gemeenschap uit te voeren en den bedrijfsvrede te dienen. Met deze gedachte is niet in strijd, dat aan internationale kartelleden, welke hebben geprocedeerd en welke een rechterlijk of scheidsrechterlijk vonnis is opgelegd, voor het uitvoeren van dit vonnis de rechtsbijstand van den eenen of anderen cultuurstaat wordt toegestaan.

De Nederlandsche kapitaalmarkt in 1935.

Stond het jaar 1934 geheel in het teeken van conversies, waarin het streven naar renteverlaging tot uiting kwam, terwijl het opgenomen nieuw kapitaal ongeveer dat van de kort eraan voorafgaande jaren benaderde, het afgelopen jaar heeft zich na de eerste paar maanden gekenmerkt door een absoluut gebrek aan bedrijvigheid op de Nederlandsche kapitaalmarkt.

Het beroep op nieuw kapitaal bleef verder beneden het peil van de laatste tien jaren. De conversies bleven belangrijk beneden die van de laatste vier jaren. Het een en ander is te verklaren uit een buitengewoon groote onzekerheid en een groot gebrek aan vertrouwen.

Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen zendt ons onderstaand overzicht van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek:

	Aantal fabrieken in bedrijf		Aantal antwoorden	Hoeveelheid verwerkte bieten in metr. tonnen		Suikerproductie in metrieke tonnen ruwsuikerwaarde		(+)(-) in procenten t.o.v. het vorige jaar	
	1935/36	1934/35		1935/36	1934/35	1935/36	1934/35	verwerkte bieten	suikerproductie
Duitschland	212	210	212	9.843.510	10.139.312	1.648.762	1.672.616	— 2.92	— 1.43
Tsjecho-Slowakije	114	113	114	3.351.531	3.777.213	570.291	637.720	— 11.27	— 10.57
Oostenrijk	7	7	7	1.126.568	1.409.385	205.091	223.159	— 20.07	— 8.10
Hongarije	12	12	12	698.700	793.107	115.489	119.677	— 11.90	— 3.50
Joego-Slavië	8	8	8	584.791	509.054	89.816	63.066	+ 14.88	+ 42.42
Roemenië	13	13	13	775.000	711.141	129.000	107.487	+ 8.98	+ 20.01
Iersche Vrijstaat	4	4	4	587.750	488.661	93.428	74.508	+ 20.28	+ 25.39
België	35	36	35	1.590.000	1.790.000	240.730	267.118	— 11.17	— 9.88
Italië	50	51	50	2.175.500	2.555.723	310.780	338.630	— 14.88	— 8.22
Polen	61	63	61	2.479.000	2.575.650	442.100	445.951	— 3.75	— 0.86
Denemarken	9	9	9	1.534.900	778.100	244.800	90.340	+ 97.26	+ 170.98
Zweden	19	19	19	1.840.767	1.840.419	294.501	271.744	+ 0.02	+ 8.37
Turkije (Europ. en Aziat.)	3	4	3	330.000	403.000	57.000	66.000	— 18.11	— 13.64
Totaal	547	549	547	26.918.017	27.770.765	4.441.788	4.378.016	— 3.07	+ 1.46

Zoowel de vrees omtrent de monetaire situatie, welke voortdurend door een opeenvolging van gebeurtenissen in binnen- en buitenland werd aangewakkerd, als het gevaar voor een ingrijpen in de bestaande privaatrechtelijke verhoudingen, hetwelk veelal in de politiek van de Regeering aanwezig werd geacht, hebben tot een groote mate van onzekerheid en een daardoor sterk oplopenden rentestand bijgedragen.

Het onderbrengen van nieuwe emissies moest dan ook gedurende een belangrijk deel van het jaar achterwege blijven en eerst in het allerlaatst van 1935, toen de rentestand weer op een normaal niveau kwam, is ook op de emissiemarkt weer eenig leven gekomen. Maar dit heeft voor het jaar 1935 nagenoeg geen gewicht meer in de schaal kunnen leggen.

Dat het leeuwendeel van het nieuwe kapitaal als vaste rente dragende fondsen werd opgenomen en de vraag van het bedrijfsleven zeer gering was, spreekt in de gegeven omstandigheden vanzelf. Buitenlandse emissies bleven ook in 1935 geheel achterwege, behoudens een conversieleening van de Zwitsersche spoorwegen. Van de f 65 miljoen binnenlandsch totaal kwamen ruim f 55 miljoen voor rekening van Rijk, provincies en gemeenten.

*Emissies in 1935. *)*

	Jaartotaal In f 1000	Obl. en andere vaste rentedr. fondsen	
		Aandeelen In f 1000	
Staatsleeningen ¹⁾	f 26.820	—	f 26.820
Prov. en Gem. Leeningen ²⁾	„ 29.830	—	„ 29.830
Bank- en Credietinst. ³⁾	„ 2.953	—	„ 2.953
Industr. Ondern. ⁴⁾	„ 325	f 325	—
Electr., Gas-, Tel., Telegr.- en Waterl.- Mijnen	„ 1.553	—	„ 1.553
Mijnbouw-Ondern. ⁵⁾	„ 2.016	„ 2.016	—
Diversen ⁶⁾	„ 1.200	„ 400	„ 800
Spoorweg-Mijnen ⁷⁾	—	—	—
Kerkele. Leeningen ⁸⁾	„ 197	—	„ 197
	f 64.894	f 2.741	f 62.153

*) Indien niet speciaal vermeld, hebben de emissies en conversies op Nederland betrekking.

¹⁾ Ned.-Indië. Exclusief schatkistbiljetten en promessen, waarin in 1935 f 33.5 miljoen (nom.) meer werden uitgegeven dan afgelost; excl. conversie f 22.804.900 (nom. Ned.-Ind.).

²⁾ Exclusief conv. f 115.212.500 (nom.).

³⁾ „ „ „ 23.037.500 „

⁴⁾ „ „ „ 500.000 „

⁵⁾ „ „ „ Ned.-Ind. f 500.000.

⁶⁾ „ „ „ f 750.000 (nom.), waarvan f 400.000 Ned.-Ind.

⁷⁾ „ „ „ Zwitsersl. f 12.500.000, Zwitsersche Frs. 25.000.000 (nom.).

⁸⁾ „ „ „ f 1.371.700 (nom.).

Totaal conversies f 176.176.600 (nom.).

(Het jaartotaal der conversies is f 499.200 kleiner, dan in de maandelijksche statistieken aangegeven, doordat abusievelijk werden vermeld: voor Febr. f 26.457.800 in plaats van f 25.957.800 en voor April f 23.339.100 in plaats van f 23.339.900).

Verslag van de commissie van voorbereiding voor de suikerregelingen 1936 in Ned.-Indië.

In de maand December 1935 verscheen dit verslag in druk bij de Algemeene Landsdrukkerij.

Het bestaat uit de volgende deelen:

Een Inleiding als Hoofdstuk I betreffende de instelling, opdracht en werkzaamheid der Regeeringscommissie.

Eerste deel — De regeling van de productie.

Hoofdstuk II — De voor het ingrijpen in de suikerindustrie door de Regeering aangegeven richtlijnen betreffende de productie.

Hoofdstuk III — Hoofdbeginselen van de overgangs- en consolidatieregelingen.

Par. 1. Productieverdeling op basis van te produceeren hoeveelheid suiker.

Par. 2. Productieverbod. Inlandsche suiker.

Par. 3. Verschil overgangs- en consolidatie-tijdperk. Plantdwang.

Hoofdstuk IV — De basis van verdeling van de telken jare toegelaten productie.

Par. 1. De normaalcijfers van de Suikeruitvoer-verordening 1931. Economisch werkende fabrieken. Stilliggende fabrieken.

Par. 2. Correctie van de evenredigheidsbasis der oude normaalcijfers.

Hoofdstuk V — Uitwerking van de overgangs- en consolidatieregelingen.

Hoofdstuk VI — Bijzondere verhoudingen.

Par. 1. De rietlanden.

Par. 2. De zogenaamde alleenstaande fabrieken.

Par. 3. Het streekbelang.

Hoofdstuk VII — De reservefabrieken.

Hoofdstuk VIII — De controle op de productie van suiker.

Tweede deel — De regeling voor den centralen afzet van suiker.

Hoofdstuk IX — De door de Regeering gegeven richtlijnen, de bestaande organisatie en de opzet van een nieuwe verkooporganisatie.

Par. 1. De richtlijnen.

Par. 2. De bestaande verkooporganisatie.

Par. 3. De opzet van een nieuwe verkooporganisatie.

Hoofdstuk X — De wettelijke regelingen.

Par. 1. De verbandsuiker-ordonnantie.

Par. 2. De Suikeruitvoer-ordonnantie en de Suikeruitvoer-verordening 1931 en de nieuwe uitvoerregelingen.

Hoofdstuk XI — Interne regelingen van de verkooporganisatie.

Par. 1. De „Vereeniging” en hare statuten.

Par. 2. Het Huishoudelijk Reglement van de Nivas.

Derde deel.

Hoofdstuk XII — Andere onderwerpen.

Bijlagen behorende bij het verslag van de commissie van voorbereiding voor de suikerregelingen 1936.

Bijlage I. Ontwerp voor de „Suikerovergangsregeling 1937—1939”.

Bijlage II. Artikelsgewijze toelichting van het ontwerp-Suikerovergangsregeling 1937—1939.

Emissies in miljoenen Guldens.

	Totaal (Nieuw kap. + Convers.)	Nieuw kapitaal	Con- versies	Nederl. en Koloniën		Buitenland		Aandeelen		Obligatiën	
				Totaal	In % van tot. nieuw kapitaal	Totaal	In % van tot. nieuw kapitaal	Totaal	In % van tot. nieuw kapitaal	Totaal	In % van tot. nieuw kapitaal
1925	516	297	219	175	59	122	41	64	22	233	78
1926	899	470	429	196	42	274	58	73	16	397	84
1927	540	494	46	158	32	336	63	93	19	401	81
1928	715	667	48	364	55	303	45	338	51	329	49
1929	544	460	84	327	71	133	29	287	62	173	38
1930	662	598	64	349	58	249	42	29	5	569	95
1931	807	336	474	292	88	41	12	11	3	322	97
1932	719	439	280	415	95	24	5	0.7	0.2	438.5	99.8
1933	584	362	222	353	98	9	2	2	0.6	360	99.4
1934	2.243	363	1.880	363	100	—	—	17	4.7	345	95.3
1935	241	65	176	65	100	—	—	3	4.6	62	95.4

Bijlage III. Ontwerp voor de „Suikerconsolidatieregeling 1940”.

Bijlage IV. Artikelsgewijze toelichting van het ontwerp-Suikerconsolidatieregeling 1940.

Bijlage V. Ontwerp tot wijziging van de Verbandsuiker-ordonnantie.

Bijlage VI. Ontwerp voor de „Suikeruitvoer-ordonnantie 1936”.

Bijlage VII. Ontwerp voor de „Suikeruitvoer-verordening 1936”.

Bijlage VIII. Rede van den Directeur van Economische Zaken ter installatie van de Commissie van Voorbereiding voor de Suikerregelingen 1936.

In verband hiermede zij verwezen naar de artikelen: „De Indische Regeering en de Javasuikerindustrie” in No. 1032 der Economisch-Statistische Berichten van 9 October en „Suikerindustrie op Java” in No. 1043 der E.-S.B. van 25 December. jl.

INGEZONDEN STUKKEN.

EENZIJDIGE TECHNIEKVERLANGZAMING.

Mr. W. J. L. van Es schrijft ons:

Als aanvulling op de artikelen in het No. van 15 Januari verschenen over de voorgestelde breideling der mechanisatie in de sigarenindustrie, moge op twee nadeelen gewezen worden:

a. Het buitenlandsche afzetgebied. Eens was de Hollandse sigaar een exportartikel van groote beteekenis. Daaraan is deels door buitenlandsche protectie, deels door de rijzende waarde van den Gulden na 1920 meer en meer een eind gekomen. In 1919/20 kocht men voor 10 Chin. Dollarcenten een Hollandse sigaar van 20 à 25 cents, in 1931—1934 waren 10 Dollarcenten maar 5 cents waard.

b. De wedstrijd met de sigaret. De hooge loonen in sigaren- en sigaretten-industrie werden bij den aanmaak van sigaretten opgevangen door een sterke mechanisatie, waardoor de sigaret ook op Oostersche markten de daling van de koopkracht bijhield. Het sigarenverbruik verminderde. Daarentegen heeft de mechanisatie in de sigarenindustrie en het verschijnen van sigaartjes beneden de 3 cent velen van de sigaret naar het sigaartje teruggebracht.

Het is onder diè omstandigheden duidelijk, dat de mechanisatie in de sigarenindustrie het eenige middel is, zoowel om op de buitenlandsche markt in het algemeen te kunnen concurreren, als op de binnenlandsche stand te houden tegenover de sigarettenindustrie.

Het hooge peil der werkloosheid in de sigarenindustrie tijdens de relatieve hoogconjunctuur tot 1929 was het gevolg van een te lang verzuim om de bakens te verzetten.

Al die jaren heeft men gehoopt, dat de industrie nog eens zou opleven tot den omvang van 1920 en de werklooszen gesteund, zonder zelfs een poging te doen om hun een ander vak te leeren. Het tegenhouden van de mechanisatie, terwijl men zoowel de loonen als den Gulden hoog wenscht te houden, vertraagt onherroepelijk de noodwendige aanpassing in dit bedrijf en zal slechts wrange vruchten afwerpen.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Fremdenverkehrskunde door Prof. Dr. R. Glücksmann. (Bern 1935; Verlag Von Stämpfli & Cie.)

In Duitschland wordt aan de studie van het vreemdelingenverkeer zeer veel aandacht geschonken. De schrijver, die directeur is van het Forschungsinstitut für den Fremdenverkehr in Berlin, heeft dan ook dit onderwerp zeer systematisch behandeld. In het eerste hoofdstuk wordt bijv. het vreemdelingenverkeer als sociologisch vraagstuk behandeld, evenals de oorzaken van het V.V. Bij de economische gevolgen van het V.V. staat de schrijver stil o.a. bij de problemen van handels- en betalingsbalans en bij de verkeersondernemingen. Belangrijk is vooral hoofdstuk IV over de

middelep voor bevordering van het V.V. (politiek en propaganda). Hieruit blijkt wel, dat in de groote toeristenlanden aan de vraagstukken van het V.V. zeer veel aandacht wordt geschonken, hetgeen het bovengenoemde speciale instituut wel bewijst. Zwitserland bezit zelfs een aparte leerstoel voor de bedrijfsleer van het hotelwezen.

ONTVANGEN BOEKEN.

Der Kampf um den internationalen Handel door Albrecht Forstmann. (Berlijn 1935; Haude & Spensersche Buchhandlung. Max Paschke. Prijs R.M. 14).

Dit boek wijst op de gevaren, die Duitschland door de sterk protectionistische handelspolitiek bedreigen. De schrijver steunt bij zijn uiteenzettingen op de theorie van den internationalen handel, die weliswaar uit bevolkings- en militaire overwegingen gecorrigeerd dient te worden, doch de grootste welvaart waarborgt. De voorbeelden van Amerika en Japan worden uitvoerig besproken. Het Japansche voorbeeld is in zoverre voor Duitschland interessant, dat beide landen sterk geïndustrialiseerd en op uitvoer zijn aangewezen en de grondstoffenbasis voor beide landen in het buitenland ligt.

De schrijver komt bovendien tot de conclusie, dat Duitschland moet devalueeren om een evenwichtstoestand te bereiken.

Koopt Nederlandsche waar, dan helpen wij elkaar.

Album, uitgegeven door de Nationale Propaganda Commissie voor Nederlandsch Fabrikaat met een inleidend woord van den Eere-Voorzitter Z.E. Prof. Dr. Ir. H. Gellissen, waarin deze op de groote beteekenis van de Nederlandsche nijverheid wijst. Ruim 39 pCt. van hen, die een beroep uitoefenen, zijn er in werkzaam. De industrie heeft in het verleden bewezen het grootste contingent van het bevolkingsaccres in zich te kunnen opnemen.

De oorlog als waarschuwing voor nog grooter economisch leed? door Theo R. Haasmann. (Den Haag 1935; W. P. van Stockum & Zoon N.V. Prijs f 0.50).

Problèmes d'économie politique et sociale door L. Ferrand. (Parijs 1935; Librairie Félix Alcan).

Laagste en hoogste koersen 1926—1935. 28e jaargang. Uitgave van Arnold Gilissen's Bank N.V.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN.
Ult. December 1935 (in Guldens)

AFDEELING Ia Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1935 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren voor den volgende dienst t. m. dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Benaming der middelen	Totaal bedrag	Bedragen welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de koh. afgeschr.	
Grondbelast. a)	10.048.005	33.976	10.014.030	9.760.443
Inkomst.bel. b)	65.022.473	1.779.118	63.243.355	56.592.899
Vermogensbel. c)	16.120.805	159.963	15.960.843	15.757.235
Verdedig.bel. I	8.507.487	128.455	8.379.031	8.759.460
Bel. v. d. doode hd.	1.849.285	10.743	1.838.542	231.157
Totaal...	101.548.055	2.112.255	99.435.801	91.101.194

a) $\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 procenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.

b) Hoofdsom + procenten³⁾ c) Hoofdsom + procenten⁴⁾.

¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1935/1936 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935.

²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934.

³⁾ Ten behoeve van het belastingdienstjaar 1934/1935 werden 20, ten behoeve van het belastingdienstjaar 1935/1936 worden 60—78 procenten geheven.

⁴⁾ Ten behoeve van het belastingdienstjaar 1934/1935 werden 55, ten behoeve van het belastingdienstjaar 1935/1936 worden 75 procenten geheven.

AFDEELING Ib Overige middelen.	Dec. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeen- komstige periode 1934
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmebel.	1) - 63.996	10.483.410	13.192.622
Rechten op den invoer	7.628.495	89.239.022	82.190.166
Statistiekrecht	134.157	1.639.545	1.768.807
Accijns op zout	174.777	2.057.986	2.122.326
Accijns op geslacht	546.186	5.667.641	6.196.569
Accijns op wijn	386.424	2.114.239	2.718.288
Accijns op gedistill.	2.753.232	28.387.349	30.344.725
Accijns op bier	633.621	8.446.236	10.201.836
Accijns op suiker	5.663.640	53.825.376	52.923.917
Accijns op tabak	2.644.963	33.963.304	31.341.402
Bel. op gouden en zilverw.	41.487	497.041	497.374
Omzetbelasting	5.531.635	60.943.375	54.416.721
Couponbelasting	305.621	5.184.536	4.116.786
Recht. en boeten v. zegel	2) 1.229.979	3) 16.109.670	17.509.285
Recht. en boet. v. registr.	891.174	10.531.044	11.302.408
Recht. en boet. v. succes- sie, v. overgang bij over- lijden en v. schenking	2.833.210	34.707.931	34.840.203
Opbrengst d. loodsgelden	53.248	2.612.053	3.629.940
Totalen	31.387.853	366.409.758	359.313.375

1) De teruggaven wegens Dividend- en Tantiëmbelasting overtroffen de ontvangsten over de maand December 1935.
2) Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionnaires in effecten enz. f 211.721 (Beursbel.). 3) Id. f 3.150.208.

AFDEELING II. DIENSTJAAR 1934.

Benaming der middelen	Bedrag van de raming	Zuivere op- brengst over het tijdvak van 1 Jan. 1934 tot en met de maand Dec. 1935
Grondbelasting. ($\frac{1}{2}$ hoofdsom + 20 opercenten op de hoofdsom der gebouw- de eigendommen.)	9.735.000	9.721.889
Inkomstenbelasting (hoofdsom + 20 opercenten).	54.880.000 *)	60.086.626
Vermogensbelasting (hoofdsom + 55 opercenten).	17.515.000 *)	17.800.827
Verdedigingsbel. I	11.700.000	9.115.862
Belasting v. d. doode hand	3.000.000	1.284.247
Divid.- en tantiëmbelasting.	12.240.000	13.192.622
Rechten op den invoer	86.462.500 *)	82.190.127
Statistiekrecht	1.800.000	1.768.807
Accijns op zout	2.300.000	2.122.326
Accijns op geslacht	6.500.000	6.196.566
Accijns op wijn	2.340.000	2.718.588
Accijns op 't gedistilleerd	33.000.000	30.344.425
Accijns op bier	11.815.000	10.201.836
Accijns op suiker	62.200.000	52.923.980
Accijns op tabak	31.000.000	31.341.348
Belast. op gouden en zilverw.	600.000	497.374
Omzetbelasting	81.500.000	54.416.670
Couponbelasting	5.400.000 *)	4.116.856
Rechten en boeten van zegel	15.860.000	17.509.253
Rechten en boeten v. registr.	10.000.000	11.302.456
Rechten en boeten v. succes- sie, v. overgang bij overl- ijden en v. schenking	30.400.000	34.840.211
Opbrengst der loodsgelden	3.500.000	3.629.940
Totalen	493.747.500	457.321.536

*) Nader gewijzigd ingevolge de wet van 27. December 1934 (Stbl. No. 683) houdende wijziging van de Middelenwet van het dienstjaar 1934.

OVERZICHT VAN DE INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WERKLOOSHEIDSSUBSIDIEFONDS.

Dienst 1935/1936.	Bedrag van raming	Zuiver bedrag kohieren tot en met de maand Dec. 1935
Grondbelasting (veertig ten hon- derd van de hoofdsom)	9.840.000	9.963.138
Personeele belasting (tachtig ten honderd van de hoofdsom naar den eersten, tweeden en derden grondslag)	20.500.000	21.556.505
Gemeentefondsbelasting (vijf en twintig opercenten op de hoofd- som)	13.525.000	13.316.602
Vermogensbelasting (twintig op- centen op de hoofdsom)	2.260.000	1.711.449
Inkomstenbelasting (tien opcen- ten op de hoofdsom)	5.100.000	3.994.217
Totaal	51.225.000	50.541.911

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1934/1935 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Dec. 1935	Zuiver bedrag der ko- hieren voor den dienst 1933/34 tot en met de zelfde maand van 1934
Gemeente f. belast.	54.999.376	59.275.482
Tijd. o.p.c. o.d. gem. f. b.	20.800.311	22.711.612
O.p.c. verm. t. get. v. 50	5.459.753	5.776.334
Tijd. o.p.c. o.d. verm. b.	3.275.852	3.465.801

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET VERKEERSFONDS.
Dec. '35 1935 1934

	1935	1935	1934
Motorrijtuigenbelasting	1.057.896	20.737.330	14.335.046
Rijwielbelasting	14.188	7.655.597	7.493.760
Totaal	1.072.084	28.392.927	21.828.806

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUIN-
KOLEN- EN ZOUTMIJNEN

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen,
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Nov. 1935	Jan. 1935	Nov. 1934	Jan. 1934
Prod. Steenkolen in tonnen	990.803	10.867.132	11.363.134	280
Aantal normale werkdagen	22 ¹⁾	252	280	

II. Bruinkolenmijn „Carisborg“.

	Nov. 1935	Jan. 1935	Nov. 1934
Netto-productie in tonnen	12.335 ²⁾	104.361	115.860 ²⁾
Aantal normale werkdagen	15	159	201

III. Zoutmijnen. (Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

Afgeleverd:	Nov. 1935	Jan. 1935	Nov. 1934
Geraff. zout (ton)	5.829	65.045	11.932 ³⁾
Industriezout („)			
Afvalzout („)			
Aantal normale werkdagen	26	283	51 ³⁾

Aantal arbeiders.	Gezamenl. Steenkolen- mijnen	Bruin- kolenmijn „Carisborg“	Zoutmijnen
1 December 1935	{ 10.140 ⁴⁾ 18.880 ⁶⁾	73	233
1 December 1934	{ 10.248 ⁴⁾ 19.902 ⁶⁾	88	—

1) Emma, Hendrik, Maurits; 2) Wilhelmina, Oranje-Nassaumijn III en Laura; 3) Julia en Domaniale Mijn; 4) Oranje-Nassaumijn I, II en IV en Willem-Sophia. 5) 9.206 ton ruwe bruinkool en 3.129 ton bruinkoolbriketten. 6) Januari en Mei. 7) Incl. 1.882 arbeiders in de nevenbedrijven. 8) Ondergronds. 9) Incl. 1.983 arbeiders in de nevenbedrijven.

Aanvoeren in tons van 1000 kg.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	12/18 Jan. 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenk. tijdvak 1935	12/18 Jan. 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenk. tijdvak 1935	1936	1935
Tarwe	17.521	44.879	84.319	—	1.165	775	46.044	85.094
Rogge	2.999	10.014	12.210	—	—	—	10.014	12.210
Boekweit	171	825	987	—	—	—	825	987
Mais	17.549	55.247	51.055	6.607	10.136	6.871	65.383	57.926
Gerst	8.324	20.041	13.903	700	1.058	785	21.099	14.688
Haver	5.708	6.192	3.813	—	—	—	6.192	3.813
Lijnzaad	6.336	11.921	2.700	10.295	11.399	12.669	23.320	15.369
Lijnkoek	1.930	4.020	27	—	—	—	4.020	27
Tarwemeel	567	1.045	936	95	142	371	1.187	1.307
Andere meelsoorten	792	1.860	2.671	22	352	366	2.212	3.037

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc Wissels. 3 16 Jan. '36	Lissabon 5 13 Dec. '34
Bk. { Bel. Binn. Eff. 3 16 Jan. '36	Londen 2 30 Juni '32
{ Vrsch. in R.C. 3 16 Jan. '36	Madrid 5 9 Juli '35
Athene 7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1 1/2 1 Feb. '34
Batavia 4 1 Juli '35	Oslo 3 22 Mei '33
Belgrado 5 1 Febr. '35	Parijs 4 9 Jan. '36
Berlijn 4 22 Sept. '32	Praag 3 1 Jan. '36
Boekarest 4 28 Aug. '35	Pretoria 3 15 Mei '33
Brussel 2 16 Mei '35	Rome 5 9 Sept. '35
Budapest 4 28 Aug. '35	Stockholm .. 2 1 Dec. '33
Calcutta 3 28 Nov. '35	Tokio 3.65 2 Juli '33
Dantzig 5 21 Oct. '35	Weenen 3 10 Juli '35
Helsingfors 4 3 Dec. '34	Warschau ... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen 3 22 Aug. '35	Zwits. Nat. Bk. 2 1/2 3 Mei '35

OPEN MARKT.

	1936	1936	1935/6	1935	1935	1934	1914
	18 Jan.	13/18 Jan.	6/11 Jan.	30 Dec./4 Jan.	14/19 Jan.	15/20 Jan.	20/24 Juli
<i>Amsterdam</i>							
Partic. disc.	2	2 1/8-1/4	2 1/2-7/8	2 3/4-3 1/8	1 1/2	5/16-1/2	3 1/8-3 1/4
Prolong.	2 1/4	2-1/2	2 1/4-3	2 3/4-3 1/4	1	1	2 1/4-3/4
<i>Londen</i>							
Daggeld...	1 1/2-1	1 1/2-1	1 1/2-1	1 1/4-1 1/2	1 1/4-1	5/4-1	1 1/2-2
Partic. disc.	17/32-9/16	17/32-9/16	9/16	9/16-3/4	3/8	1	4 1/4-5/4
<i>Berlijn</i>							
Daggeld...	2 3/4-3	2-3	2-3	3-3 1/4	3 3/4-4	4-5 1/4	—
Maandgeld	2 3/4-3	2 3/4-3	3-1 1/2	3-1 1/2	3 1/2-4	4-5 1/4	—
Part. disc.	3	3	3	3	3 1/2	3 7/8	2 1/8-1 1/2
Warenw...	4-1 1/4	4-1 1/4	4-1 1/4	4-1 1/4	4-1 1/4	4-1 1/4	—
<i>New York</i>							
Daggeld 1)	5/4	3/4	3/4	3/4	1	1	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	5/16	3/16	3/16	3/16	5/16	3/4	—

1) Koers van 17 Jan. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
14 Jan. 1936	1.46 9/16	7.27 3/4	59.23	9.71 1/2	24.84 1/2	100 9/16
15 " 1936	1.46 3/8	7.27 3/4	59.22	9.71 1/4	24.84	100 9/16
16 " 1936	1.46 1/8	7.27 3/4	59.22	9.71	24.83 1/2	100 9/16
17 " 1936	1.46 3/8	7.27 3/4	59.22	9.71	24.82	100 9/16
18 " 1936	1.47	7.28 1/4	59.23	9.70 3/4	24.83 1/2	100 9/16
20 " 1936	1.47 1/4	7.28 1/4	59.27	9.71	24.88 1/2	100 1/2
Laagste d.w. 1)	1.46 3/4	7.26 3/4	59.12 1/2	9.70 3/4	24.80	100
Hoogste d.w. 1)	1.47 3/8	7.28 3/4	59.30	9.72	24.90	100 9/16
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag *)	Boekarest *)	Milaan **)	Madrid **)
14 Jan. 1936	47.88 1/2	—	6.10 1/2	1.10	—	20.13 1/2
15 " 1936	47.88 1/2	—	6.11	1.10	—	20.12 1/2
16 " 1936	47.88	—	6.10 1/2	1.10	—	20.20 1/2
17 " 1936	47.89	—	6.10	1.10	—	20.12 1/2
18 " 1936	47.92	—	6.10	1.10	—	—
20 " 1936	47.97 1/2	—	6.10	1.10	—	20.13
Laagste d.w. 1)	47.80	—	6.08	1.05	—	20.05
Hoogste d.w. 1)	47.98	27.75	6.14	1.15	—	20.20
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't late of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
14 Jan. 1936	4.96 1/4	6.62 1/2	40.38	68.20 1/2
15 " 1936	4.96 3/8	6.63	40.45	68.30
16 " 1936	4.95 3/8	6.62 3/4	40.42	68.28
17 " 1936	4.95 1/2	6.60 3/4	40.35	68.07
18 " 1936	4.95 1/2	6.60 1/2	40.34	68.05
20 " 1936	4.95	6.59 3/4	40.33	67.96
21 Jan. 1935	4.88 3/8	6.58 1/2	40.08	67.42
Muntpariteit..	4.86	3.90 3/8	23.81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	4 Jan. 1935	11 Jan. 1936	13/18 Jan. '36 Laagste	18 Jan. 1936 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 1/2
Athene	Dr. p. £	519	520	520	520
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 1/8	1/10 3/8
Budapest ..	Pen. p. £	16 1/2	16 1/2	16 1/2	16 1/2
Buenos Aires 1)	p. peso p. £	18.35	18.35	18.20	18.40
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/65 3/32	1/65 3/32	1/65 1/32	1/65 3/32
Constantin..	Piast. p. £	614	614	614	615
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/3 1/2	1/3 1/2	1/3 3/8	1/4
Kobe	Sh. p. yen	1/2 1/32	1/2 1/32	1/2 1/32	1/2 1/32
Lissabon ...	Escu. p. £	110 1/2	110 1/2	109 3/8	110 3/8
Mexico	\$ per £	17 3/4	17 3/4	17 3/4	18 1/4
Montevideo 2)	d. per £	22 1/2	22 1/2	22 1/2	22 1/2
Montreal ...	\$ per £	4.94 1/2	4.96	4.95	4.98 1/2
Riod. Janeiro 3)	d. per Mil.	2 1/2	2 1/2	2 1/2	2 1/2
Shanghai ..	Sh. p. \$	1/2 1/2	1/2 1/2	1/2 1/4	1/2 3/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4 1/2	2/4 1/2	2/4	2/4 1/2
Valparaiso 4)	\$ per £	127	127	127	128
Warschau ..	Zl. p. £	26 1/2	26 1/2	26	26 3/8

1) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke importeurs hebben te betalen, 1 Oct. 17.02. 2) Offic. not. 4 Jan. 39 9/16; 8 Jan. 39 9/16; 9 Jan. 39 7/8; 10 Jan. 39 9/8; 13 Jan. 39 9/16; 14 Jan. 39 1/2. 3) Id. 11 Mrt. 4/4. 4) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste „export” noteering.

ZILVERPRIJS

	Londen 1)	N.York 2)	Londen
14 Jan. 1936..	20 1/2	49 3/4	140/9
15 " 1936..	20 1/8	49 3/4	140/9 1/2
16 " 1936..	19 3/8	48 3/4	140/10
17 " 1936..	19	45 3/4	140/11
18 " 1936..	—	—	140/10
20 " 1936..	19 3/8	44 3/4	140/10 1/2
21 Jan. 1935..	24 3/8	54 3/8	142/- 1/2
27 Juli 1914..	24 3/8	59	84/10 3/4

GOUDPRIJS 3)

	Londen
14 Jan. 1936..	140/9
15 " 1936..	140/9 1/2
16 " 1936..	140/10
17 " 1936..	140/11
18 " 1936..	140/10
20 " 1936..	140/10 1/2
21 Jan. 1935..	142/- 1/2
27 Juli 1914..	84/10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	7 Jan. 1936	15 Jan. 1936
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 21.774.230,46	f 37.362.182,69
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorsch. op ult. Dec. (resp. Nov.) 1935 a/d. gemeente verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsb., alsmede op de belastingen en op de vermogensbelasting Voorschotten aan Ned.-Indië	" 6.156,18	" 439.550,58
Idem aan Suriname	" 13.407.919,86	" 13.505.627,81
Idem aan Curaçao	" 298.868,61	" 286.993,15
Kasvord. weg. credietverstr. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	" 119.737.421,43	" 119.063.752,38
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1)	" 5.000.000,—	" 5.000.000,—
Vord. op andere Staatsbedrijven 1)	" 32.538.532,95	" 35.925.959,46
Vord. ten laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo)	" 31.545.963,95	" 29.607.531,76
	" 38.050.085,96	" 37.384.494,56

Verplichtingen

	7 Jan. 1936	15 Jan. 1936
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt Schatkistbiljetten in omloop	f 415.978.000,—	f 415.978.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 174.480.000,—	" 174.440.000,—
v.w. rechtstr. bij De Ned. Bank gepl. Zilverbons in omloop	" 1.194.479,50	" 1.193.313,—
Schuld op ult. Dec. (resp. Nov.) '35 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsb. alsmede op de bel. en op de vermogens belasting. 1) Idem aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	" 3.004.326,68	" 278.978,74
Schuld a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1)	" 85.674.222,25	" 72.116.740,27
Idem aan andere Staatsbedrijven 1)	" —	" —
Idem aan diverse instellingen 1)	" 92.909.177,69	" 99.725.518,13

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	11 Jan. 1936	18 Jan. 1936
Saldo Javasche Bank	f —	f 1.257.000,—
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst	" 552.000,—	" 375.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands kas	" 62.038.000,—	" 62.038.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	" 127.551.000,—	" 127.454.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 1.500.000,—	" 1.500.000,—
Schatkistbiljetten in omloop	" 2.000.000,—	" 2.000.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	" 761.000,—	" 714.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	" 400.000,—	" 873.000,—
Voorschot van de Javasche Bank	" 2.840.000,—	" —

CURAÇAOSCHIE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Voor-schotten aan de kolonie	Dis-conto's	Diverse rekeningen 1)	Diverse rekeningen 2)
1 December 1935	4.619	4.335	156	47	613	103
1 Novemb. 1935	4.636	4.318	138	47	602	111
1 October 1935	4.624	4.272	183	48	546	133
1 Septemb. 1935	4.526	4.274	111 3)	48	608	206
1 December 1934	4.460	4.538	131	74	629	170

1) Sluftp. der activa. 2) Sluftp. der passiva. 3) Schuld aan de kolonie.

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWE 80 kg La Plata loco Rotterdam/Amsterdam per 100 kg. 3)		ROGGE 74 kg Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 kg. 3)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 kg.		GERST 62/63 kg Z.-Russische loco Rotterdam/A'dam per 2000 kg. 4)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 kg.		WITTE KOOL ie kwal. 1-5 pond per 100 kg Broek op Langendijk		UIEN gewoon per 100 kg Broek op Langendijk		ROODE KOOL ie kwal. 1-5 pond per 100 kg Broek op Langendijk		RUND- VLEESCH (versch) per 100 kg Rotterdam		VARKENS- VLEESCH (versch) per 100 kg Rotterdam	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%
1925	17,20	100,0	13,07	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927	14,75	85,8	12,47	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	13,47	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	4,55	100,0	13,25	100,0	17,23	100,0	93,—	100,—	77,50	100,—
1929	12,25	71,2	10,87	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	7,38	162,4	11,78	88,9	9,10	52,8	96,40	103,7	93,12	120,2
1930	9,67	56,3	6,22	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	2,05	45,1	2,14	16,2	5,77	33,2	108,—	116,1	72,90	94,1
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	3,06	67,3	1,94	14,6	6,96	40,4	88,—	94,6	48,—	61,9
1932	5,22	30,4	4,62	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	1,49	32,8	8,07	60,9	1,84	10,7	61,—	65,6	37,50	48,4
1933	5,02	29,2	3,55	27,2	68,50	29,6	70,00	30,0	148,00	32,0	0,82	18,0	2,30	17,4	2,60	15,1	52,—	55,9	49,50	63,9
1934	3,67	21,4	3,32	25,4	70,75	30,6	75,75	32,1	142,50	30,8	3,23	71,0	1,89	14,3	3,04	17,6	61,50	66,1	46,65	60,2
1935	4,12	24,0	3,07	23,5	61,25	26,5	68,00	28,8	131,75	28,5	2,21	48,6	2,58	19,5	5,25	30,5	48,12	51,7	51,62	66,6
Jan. 1934	4,75	27,6	3,10	23,7	65,25	28,2	58,00	24,6	144,25	31,2	3,65	80,2	2,30	17,4	3,08	17,9	62,50	67,2	53,75	69,4
Febr. "	3,40	19,8	2,77	21,2	65,25	28,2	58,50	24,8	133,00	28,8	3,97	87,3	1,63	12,3	3,12	18,1	63,—	67,7	53,50	69,0
Maart "	3,25	18,9	2,72	20,8	70,75	30,6	58,75	24,9	132,00	28,5	5,99	131,6	1,23	9,3	4,24	24,6	61,75	66,4	50,50	65,2
April "	3,20	18,6	2,70	20,7	70,50	30,5	56,75	24,0	136,50	29,5	—	—	—	—	—	—	63,50	68,3	49,12	63,4
Mei "	3,32	19,2	2,87	21,9	62,00	26,8	63,00	26,7	154,50	33,4	—	—	—	—	—	—	65,75	70,7	47,50	61,3
Juni "	3,67	21,4	3,17	24,3	65,00	28,1	74,75	31,7	156,50	33,8	—	—	—	—	—	—	63,25	68,0	43,75	56,5
Juli "	3,80	22,1	3,30	25,3	71,50	30,9	78,75	33,4	151,25	32,7	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	44,62	57,6
Aug. "	4,37	25,4	4,27	32,7	83,25	36,0	93,50	39,6	159,25	34,4	—	—	—	—	—	—	63,95	68,8	43,30	55,9
Sept. "	4,—	23,3	4,15	31,7	77,25	33,4	93,25	39,5	145,50	31,5	—	—	—	—	—	—	63,55	68,3	42,62	55,0
Oct. "	3,50	20,3	3,70	28,3	69,50	30,0	93,50	39,6	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	60,70	65,3	42,12	54,4
Nov. "	3,50	20,3	3,45	26,4	71,25	30,8	89,25	37,8	127,75	27,6	1,28	28,1	2,25	17,0	—	—	53,75	57,8	44,50	57,4
Dec. "	3,45	20,1	3,55	27,2	76,25	32,9	91,00	38,6	134,00	29,0	1,26	27,7	2,03	15,3	1,73	10,0	53,15	57,2	44,65	57,6
Jan. 1935	3,30	19,2	3,52	27,0	74,25	32,1	89,25	37,8	137,25	29,7	1,13	24,8	2,59	19,5	2,89	16,8	53,62	57,7	45,62	58,9
Febr. "	3,20	18,6	3,37	25,8	68,00	29,4	71,25	30,2	124,25	26,9	0,91	20,0	2,14	16,2	4,26	24,7	51,90	55,8	47,55	61,4
Maart "	3,20	18,6	3,07	23,5	67,75	29,3	64,00	27,1	120,50	26,1	0,88	19,3	2,92	22,0	7,69	44,6	51,40	55,3	41,20	66,1
April "	4,07	23,7	2,95	22,6	70,75	30,6	66,75	28,0	125,00	27,0	—	—	—	—	—	—	51,92	55,8	50,25	64,8
Mei "	4,05	23,5	2,90	22,2	59,90	25,9	67,25	28,5	125,50	27,1	—	—	—	—	—	—	50,80	54,6	48,50	62,6
Juni "	4,02	23,4	2,90	22,2	57,50	24,8	75,00	31,8	124,25	26,9	—	—	—	—	—	—	48,—	51,6	46,12	59,5
Juli "	3,92	22,8	2,55	19,5	54,50	23,5	66,75	28,3	124,50	26,9	—	—	—	—	—	—	48,—	51,6	47,37	61,1
Aug. "	4,25	24,7	2,62	20,1	55,25	23,9	64,50	27,3	132,25	28,6	—	—	—	—	—	—	44,80	48,2	52,55	67,8
Sept. "	4,75	27,6	3,—	22,9	55,75	24,1	64,50	27,3	139,50	30,2	—	—	—	—	—	—	43,37	46,6	56,62	73,1
Oct. "	4,95	28,8	3,35	25,6	57,75	24,9	64,75	27,4	142,75	30,9	—	—	—	—	—	—	46,07	49,5	64,62	83,4
Nov. "	4,65	27,0	3,20	24,5	55,00	23,8	59,75	25,3	137,75	29,8	3,83	84,2	2,65	20,0	—	—	42,75	46,0	56,85	73,4
Dec. "	5,15	29,9	3,40	26,0	56,75	24,5	60,75	25,7	146,50	31,7	4,32	94,9	2,59	19,5	6,17	35,8	44,75	48,1	52,25	67,4
6 Jan. 1936	5,45	31,7	3,65	27,9	56,50	24,4	63,00	26,7	155,50	33,6	4,76	104,6	2,36	17,8	5,76	33,4	45,—	48,4	52,—	67,1
13 "	5,45	31,7	3,50	26,8	55,50	24,0	63,50	27,0	153,50	33,2	4,54	99,8	2,18	16,5	7,06	41,0	43,—	46,2	51,—	65,8
20 "	5,45	31,7	3,50	26,8	55,50	24,0	63,50	27,0	151,50	32,8	4,44	97,6	2,24	16,9	6,70	38,9	44,—	47,3	50,50	65,2

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2, van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74 1/2 kg Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 kg Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 kg Z.-Russ. van 24 Juli '33—7 Oct. '35 64/65 kg La Plata. 4) Jan. 5) 11 Jan. 6) 18 Jan. 7) 2 Jan. 8) 9 Jan. 9) 16 Jan. 10) 16 Jan. 11) 3 Jan. 12) 10 Jan.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN						DIVERSEN							
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 kg.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bé s.g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ^o §cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred/Colo- nial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 kg netto				
	fl.	%	fl.	%	§cts.	%	§cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	fl.	%	fl.	%		
1925	10,80	100,0	1,88	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0		
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	28,46	82,0	11,61	96,8		
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	77,3	11,48	95,7		
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7	
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	65,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	11,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
1933	7,00	64,8	0,45	26,8	3,61	24,3	6,75	29,0	5,13	17,5	2,78	29,7	19,25	35,0	3,22	13,26	38,2	6,18	51,5	
1934	6,20	57,4	0,63	37,5	2,88	19,4	7,35	31,6	5,32	18,2	2,68	28,7	19,25	35,0	10,25	34,7	12,07	34,8	6,11	50,9
1935	6,05	56,0	0,62	37,2	3,02	20,3	7,05	30,3	5,16	17,6	2,96	31,7	16,75	30,5	8,50	28,8	12,54	36,1	5,89	49,1
Jan. 1934	6,65	61,6	0,66	39,3	3,74	25,2	7,10	30,5	5,47	18,7	2,59	27,7	27,00	49,1	14,75	50,0	13,—	37,5	6,15	51,3
Febr. "	6,30	58,3	0,64	38,1	3,25	21,9	7,50	32,3	5,64	19,3	2,68	28,7	23,75	43,2	12,75	43,2	13,—	37,5	6,20	51,7
Maart "	6,25	57,9	0,63	37,5	3,05	20,5	7,40	31,8	5,50	18,8	2,76	29,5	23,25	42,3	11,75	39,8	12,50	36,0	6,25	52,1
April "	6,30	58,3	0,62	36,9	2,79	18,8	6,95	29,9	5,37	18,3	2,50	26,7	23,00	41,8	11,50	39,0	12,—	34,6	6,30	52,6
Mei "	6,25	57,9	0,62	36,9	2,88	19,4	6,80	29,2	5,20	17,8	2,48	26,5	21,00	38,2	10,50	35,6	11,88	34,2	6,30	52,6
Juni "	6,15	56,9	0,62	36,9	2,83	19,0	7,15	30,8	5,23	17,9	2,77	29,6	19,00	34,5	9,50	32,2	11,50	33,1	6,30	52,6
Juli "	6,15	56,9	0,62	36,9	2,68	18,0	7,55	32,5	5,22	17,8	2,83	30,3	17,00	30,9	9,00	30,5	11,50	33		

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN)

	ZUIVEL EN EIERN										METALEN													
	BOTER per kg Leeuwarder Comm. Noteering		BOTER p. kg Heffing Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Aikmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk per 50 kg.		EIERN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	Sh.	%	sh.	%	£	%	sh.	%	pence	%
1925	2,31	100,0	—	—	56,—	100,0	9,18	100,0	62,16	100,0	36,87	100,0	261,17	100,0	67/-	100,0	100,—	100,0	36,3/6	100,—	85/6	100,—	32 1/8	100,0
1926	1,98	85,7	—	—	43,15	77,1	8,15	88,8	58,1-	93,5	31,1/6	85,3	290,17/6	111,1	86/6	118,5	68/8	102,5	34,2/6	94,3	85/-	99,5	28 1/8	89,3
1927	2,03	87,9	—	—	43,30	77,3	7,96	86,7	55,14/-	89,7	24,4-	66,4	290,4/-	110,8	73/-	100,0	64/6	96,3	28,10/-	78,8	85/-	99,5	26 3/4	83,3
1928	2,11	91,3	—	—	48,05	85,8	7,99	87,0	63,16/-	102,8	21,1/-	57,8	227,5/-	85,8	66/-	90,4	62/8	93,5	25,5/6	69,9	85/-	99,5	26 1/8	81,1
1929	2,05	88,7	—	—	45,40	81,1	8,11	88,3	75,14/-	121,9	23,5/-	63,8	203,15/6	77,8	70/6	96,6	68/9	102,6	24,17/6	68,8	85/-	99,5	24 1/8	76,2
1930	1,66	71,9	—	—	38,45	68,7	6,72	73,2	54,13/-	88,0	18,1/6	49,6	142,5/-	54,3	67/-	91,8	59/6	88,8	16,17/-	46,6	85/-	99,5	17 3/8	55,4
1931	1,34	58,0	—	—	31,30	56,9	5,35	58,3	36,5/-	58,4	12,1/-	33,1	110,1/-	42,0	55/-	75,3	47/6	70,9	11,10/6	31,9	92/6	108,2	13 3/8	41,6
1932	0,94	40,7	—	—	22,70	40,5	4,14	45,1	22,17/-	36,8	8,12/-	23,6	97,2/-	37,1	42/-	57,5	37/-	55,2	9,16/-	27,1	118/-	138,0	12 3/8	40,1
1933	0,61	26,4	0,96	—	20,20	36,1	3,71	40,4	22,16/-	35,6	7,17/6	21,6	131,18/-	50,4	41/-	56,2	35/-	52,2	10,12/6	29,4	124 7/8	145,8	12 3/8	38,5
1934	0,45	19,5	1,—	—	18,70	33,4	3,45	37,6	18,14/6	30,2	6,15/6	18,6	141,19/6	54,2	40/-	54,8	33/7	50,1	8,9/-	23,4	137 7/8	161,0	13 1/8	40,7
1935	0,49	21,2	0,99	—	14,85	26,5	3,20	34,9	19,1/6	30,7	8,11/6	23,5	134,16/6	51,5	39/6	54,1	33/8	50,2	8,10/-	23,5	142/2	166,3	17 1/8	55,1
Jan. '34	0,50	21,6	1,—	—	20,40	36,4	5,05	55,0	21,7/-	34,4	7,7/-	20,2	148,3/-	56,8	39/6	54,1	36/-	53,7	9,12/-	26,5	129/6	151,5	12 3/8	39,7
Feb. "	0,47	20,3	1,—	—	21,55	38,5	3,68	40,1	20,9/6	33,0	7,4/-	19,8	140,13/-	53,7	39/6	54,1	36/5	54,4	9,-/6	24,9	137/11	160,3	12 1/2	38,9
Mrt. "	0,44	19,0	1,—	—	19,90	35,5	2,71	29,5	20,3/-	32,5	7,3/6	19,7	144,15/6	55,3	40/6	55,5	35/3	52,6	9,2/-	25,2	136/8	159,8	12 3/8	39,3
Apr. "	0,42	18,2	1,—	—	17,20	30,7	2,72	29,6	20,14/6	33,4	7,4/6	19,8	150,10/6	57,5	41/6	56,8	34/2	51,0	9,7/6	25,9	135 1/4	158,0	12 7/8	38,7
Mei "	0,41	17,7	1,—	—	16,05	28,7	2,54	27,7	20,4/-	32,5	6,16/6	18,7	144,19/6	55,4	40/6	55,5	32/9	48,9	9,2/-	25,2	136/3	159,4	12 1/8	37,5
Juni "	0,41	17,7	1,—	—	19,40	34,6	2,74	29,9	19,18/6	32,1	6,14/-	18,4	140,1/-	53,5	40/6	55,5	31/9	47,4	8,16/-	24,3	137 3/8	161,1	12 1/4	38,1
Juli "	0,40	17,3	1,—	—	21,50	38,4	2,81	30,6	18,11/-	29,9	6,14/6	18,5	142,9/-	54,0	40/6	55,5	32/4	48,2	8,6/-	22,9	137/11	161,4	12 3/4	39,7
Aug. "	0,43	18,6	1,—	—	20,90	37,3	3,32	36,2	17,6/-	27,9	6,14/-	18,4	139,7/6	53,2	40/-	54,8	32/6	48,5	8,7/6	23,2	138/6	162,0	13	40,5
Sept. "	0,43	18,6	1,—	—	18,12	32,4	3,31	36,1	16,10/-	26,6	6,5/6	17,2	137,17/-	52,6	39/6	54,1	32/6	48,5	7,17/-	21,7	141/-	164,9	13 1/8	40,9
Oct. "	0,43	18,6	1,—	—	17,37	31,0	3,95	43,0	16,3/-	26,0	6,6/-	17,3	137,19/6	52,7	39/6	54,1	32/6	48,5	7,7/-	20,3	141,10	165,9	14	43,6
Nov. "	0,47	20,3	1,—	—	17,—	30,4	4,52	49,3	16,11/6	26,7	6,8/-	17,6	139,8/-	53,2	40/-	54,8	32/6	48,5	7,7/6	20,4	139/6	163,2	14 1/8	46,3
Dec. "	0,54	23,4	0,95	—	15,12	27,0	4,07	44,3	16,16/-	27,1	6,6/-	17,3	137,8/6	52,5	39/6	54,1	34/1	50,9	7,4/6	20,0	140/6	164,4	14 1/8	45,7
Jan. '35	0,58	25,1	0,90	—	14,95	26,7	3,12	34,0	16,19/-	27,3	6,5/-	17,2	138,11/-	52,9	39/6	54,1	34/6	51,5	7,6/6	20,4	141,10	165,9	14 3/8	45,9
Feb. "	0,52	22,5	0,95	—	14,37	25,7	3,20	34,9	16,4/-	26,1	6,4/-	17,0	136,8/-	52,1	39/6	54,1	34/6	51,5	7,3/6	19,8	142/8	166,9	14 3/8	46,1
Mrt. "	0,37	16,0	1,02	—	13,30	23,8	2,74	29,8	16,8/-	26,4	6,7/6	17,5	124,5/6	47,5	38/-	52,1	33/9	50,4	7,-/6	19,4	147/5	172,4	15 1/4	49,0
Apr. "	0,37	16,0	1,08	—	11,50	20,5	2,31	25,2	18,8/-	29,6	7,5/6	20,0	131,-/6	50,0	38/6	52,7	33/6	50,0	7,11/-	20,9	144/5	168,9	18 1/8	56,6
Mei "	0,34	14,7	1,10	—	11,85	21,2	2,38	26,0	20,-/6	32,2	8,6/6	22,9	135,5/6	51,7	39/-	53,4	33/6	50,0	8,15/6	24,3	142/3	166,4	20	62,3
Juni "	0,41	17,7	1,07	—	11,95	21,3	2,41	26,3	18,16/-	30,3	8,11/6	23,5	136,5/6	52,0	39/6	54,1	33/6	50,0	8,11/-	23,6	141/6	165,5	19 3/8	61,0
Juli "	0,44	19,0	1,—	—	12,37	22,1	2,54	27,7	18,10/-	29,8	8,13/-	23,7	140,11/6	53,7	39/6	54,1	33/6	50,0	8,10/-	23,6	140/10	164,7	18 1/8	57,0
Aug. "	0,46	19,9	1,—	—	15,10	27,0	3,31	36,1	19,15/-	31,8	9,11/-	26,2	135,12/6	51,8	40/-	54,8	33/6	50,0	8,18/6	24,7	140/4	164,1	17 7/8	55,6
Sept. "	0,58	25,1	0,97	—	20,25	36,2	3,16	34,4	20,10/6	33,1	9,14/6	26,7	135,4/6	51,6	39/6	54,1	33/6	50,0	9,8/-	26,0	141/-	164,9	17 3/8	54,7
Oct. "	0,65	28,1	0,89	—	19,87	35,5	3,95	43,0	21,3/6	34,1	11,3/-	30,6	136,17/6	52,3	39/6	54,1	33/6	50,0	10,-/6	27,7	141/8	165,7	17 3/8	54,9
Nov. "	0,59	25,5	0,94	—	16,90	30,2	4,69	51,1	21,2/6	34,0	10,15/6	29,6	135,13/6	51,8	40/6	55,5	33/6	50,0	9,16/-	27,1	141/3	165,3	17 3/8	54,7
Dec. "	0,57	24,7	0,95	—	15,80	28,2	4,60	50,1	21,2/6	34,0	10,16/6	27,5	132,-/6	50,4	41/-	56,2	33/6	50,0	9,2/-	25,2	141/1	165,0	15 1/8	47,7
6 Jan. '36	0,59	25,5	0,95	—	16,25	29,9	3,95	43,0	20,18/-	33,7	9,6/-	25,5	127,4/-	48,6	41/-	56,2	33/6	50,0	8,13/6	24,0	141/2	165,1	12 1/8	38,3
13 "	0,59	25,5	0,95	—	16,25	29,9	3,95	43,0	20,14/-	33,3	9,4/-	25,3	127,13/-	48,7	41/-	56,2	33/6	50,0	8,14/6	24,0	140/11	164,8	12 1/8	38,3
20 "	0,55	23,8	0,95	—	16,50	29,5	4,10	44,7	20,14/-	33,3	8,19/6	24,6	125,14/-	48,0	41/-	56,2	33/6	50,0	8,13/6	24,0	140/10	164,8	11 1/2	35,8

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2 2/3 Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 15) 17 Jan.

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	BOUWMATERIALEN										KOLONIALE PRODUCTEN									
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		STEENEN				CACAO G.F. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f.m.s. per 100 kg Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 kg.		RUBBER Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 kg.		THEE Aff. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Sumatrathee p. 1/2 kg.		INDEXCIJFER	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	cts.	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	100.0	100.0
1925	159,75	100	15,50	100,-	19,-	100,-	42/6	100,-	35,87	100,0	61,375	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
1926	153,50	96,1	15,75	101,6	19,50	102,6	49/-	115,3	34,-	94,8	55,375	90,2	2/-	67,4	17,50	93,3	94,25	111,5	96,0	102,6
1927	160,50	100,5	14,50	93,5	18,50	97,4	68/-	160,0	68,8	90,9	46,875	76,4	1/6,375	51,6	19,12	102,0	82,75	97,9	87,5	109,1
1928	151,50	94,8	12,-	77,4	18,50	97,4	57/3	134,9	31,87	88,9	49,625	80,9	-10,75	30,2	15,85	84,5	75,25	89,1	84,8	87,4

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 20 Januari 1936.

		Activa.	
Binnenl. Wis- (Hfdbk. f 25.612.733,52 sels, Prom. Bijbnk. „ 549.310,23 enz. in disc. Ag.sch. „ 3.174.950,70	f	29.336.994,45	
Papier o. h. Buitenl. in disconto	„	—	
Idem eigen portef. f 1.617.750,—			
Af: Verkocht maar voor debk. nog niet afgel. „	„	1.617.750,—	
Beleeningen (Hfdbk. f 84.553.578,40 ¹⁾ incl. vrsch. Bijbnk. „ 5.594.502,03 in rek.-crt. Ag.sch. „ 37.580.702,19 op onderp.)	f	127.728.782,62	
Op Effecten	f	122.357.944,48 ¹⁾	
Op Goederen en Spec. „	„	127.728.782,62 ¹⁾	
Voorschotten a. h. Rijk	„	—	
Munt, Goud	f	132.599.605,—	
Muntmat., Goud ..	„	534.281.771,31	
	f	666.881.376,31	
Munt, Zilver, enz. „	„	20.859.055,12	
Muntmat., Zilver ..	„	—	
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	„	39.611.963,83	
Gebouwen en Meub. der Bank	„	4.600.000,—	
Diverse rekeningen	„	2.832.759,52	
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221) „	„	15.486.148,55	
	f	908.954.830,40	
Passiva.			
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds	„	4.049.884,01	
Bijzondere reserve	„	5.675.000,—	
Pensioenfonds	„	9.890.232,76	
Bankbiljetten in omloop	„	763.230.215,—	
Bankassigatiën in omloop	„	58.536,13	
Rek.-Cour. (Het Rijk f 37.833.211,85 saldo's: Anderen „ 61.642.640,02)	„	99.475.851,87	
Diverse rekeningen	„	6.575.110,63	
	f	908.954.830,40	
Beschikbaar metaalsaldo	f	343.691.045,—	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „	„	859.227.600,—	
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	„	—	

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)..... j 71.153.775,—
2) Waarvan in het buitenland..... „ 75.352.291,02

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaalsaldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
20 Jan. '36	132600	534.282	763.230	99.534	343.691	80
13 „ '36	132600	524.045	778.417	78.792	334.777	79
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
13 „ 1936	29.969	—	132.350	1.618	2.892
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaalsaldo
18 Jan. '36 ²⁾	102.280	156.170	24.290	30.096	
11 „ '36 ²⁾	101.830	160.600	21.910	28.826	
14 Dec. 1935	80.023	22.223	159.018	24.168	28.972
7 „ 1935	80.021	22.784	160.343	21.765	29.962
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842
Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
18 Jan. '36 ²⁾	1.920	77.760	11.310	57	
11 „ '36 ²⁾	1.640	80.580	11.200	56	
14 Dec. 1935	2.467	10.338	59.925	11.162	56
7 „ 1935	2.604	10.360	57.702	10.688	56
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
15 Jan. 1936	200.837	397.722	62.439	20.029	12.527
8 „ 1936	200.818	405.558	54.603	21.260	13.057
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
15 Jan. '36	83.890	13.816	110.105	37.539	63.115	39,0
8 „ '36	84.390	11.259	107.833	36.792	55.260	35,4
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
10 Jan. '36	66.268	667	10	10.150	1.318	5.626	3.200
3 „ '35	66.264	659	10	10.736	1.319	5.923	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Particulieren
10 Jan. '36	5.770	2.638	81.260	91	2.774	8.536
3 „ '35	5.770	2.468	82.313	79	2.795	8.041
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Jan. 1936	76,5	20,3	5,2	3.622,8	49,5
7 „ 1935	82,5	20,3	5,1	3.891,6	44,2
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Jan. 1936	348,9	785,8	3.868,6	690,6	297,0
7 „ 1935	348,7	727,9	4.006,8	716,9	300,9
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Jan. resp. 24, 28 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1936	Goud		Munt en diversen	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheidsfondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen							Schatkist	Partic.
16 Jan.	3.402	64	1.258	90	160	40	4.110	29	867	
9 „	3.417	62	1.271	87	160	40	4.151	21	857	

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels		
	Totaal bedrag	Goud-certificaten ¹⁾	„Other cash“ ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht	
24 Dec. '35	7.571,4	7.553,8	219,9	7,2	4,7	
18 „ '35	7.571,5	7.553,9	233,4	6,9	4,7	

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 3)	Algem. Dek-kings-perc. 4)
24 Dec. '35	2.430,7	3.768,5	6.309,6	130,5	77,3	—
18 „ '35	2.430,2	3.698,4	6.350,5	130,5	77,7	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 99,06 cents werd gedevalueerd.
2) „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.
3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's.
4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
18 Dec. '35	1	8.188	12.782	4.492	25.190	4.868
11 „ '35	1	8.161	12.360	5.024	25.299	4.856

De posten van De Ned. Bank, de Javascche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.